

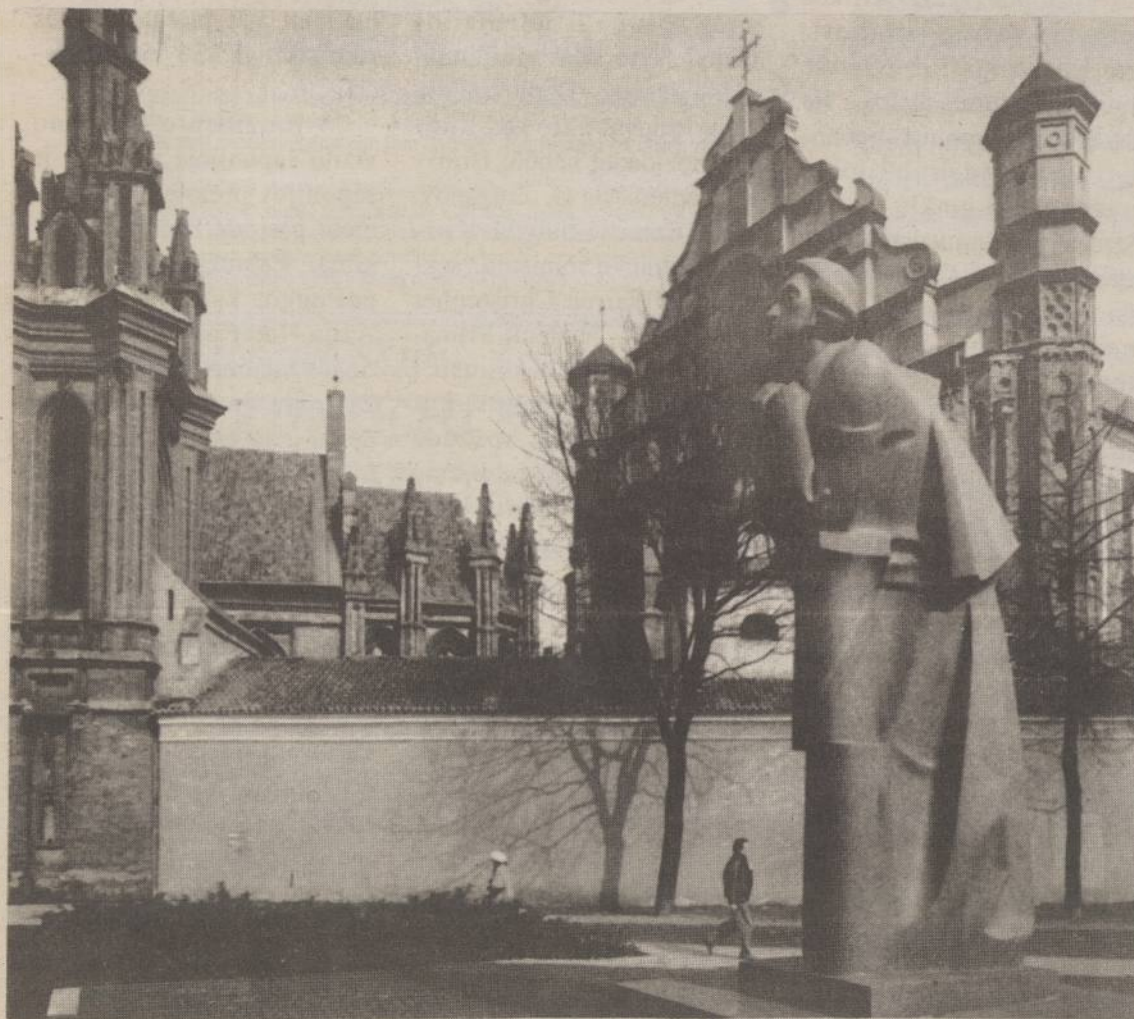
Valiukenas M.
6140 So. Tripp Ave.
Chicago IL 60629

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXXI APRIL – BALANDŽIO 30, 1996 Nr. 17

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Adomo Mickevičiaus paminklas Vilniuje. Čia 1987 metais įvyko Lietuvos Laisvės Lygos organizuotas mitingas, paskatinęs pakilti į kovą už Nepriklausomybę. Liudo Ruiko nuotrauka
Kas dabar prisimena tuos, kurie buvo pirmieji?

PREZIDENTO CLINTON'O ATSAKYMAS JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON
April 9, 1996

Dear Ms. Narušis,

Thank you for your letter and kind words about our meeting. I, too, appreciated our substantive discussion and I look forward to continued contact with the Lithuanian-American community and the other organizations that make up the Central and East European Coalition.

Let me underscore that the security of Lithuania and other nations of Central and Eastern Europe is of direct and material concern to the United States. The United States will continue to deepen cooperation, including security cooperation, with Lithuania and other Baltic states as we work toward the reintegration of these nations with the Western democratic community.

Like you, I was concerned over the Duma's vote in favor of reconstituting the USSR. I was gratified by President Yeltsin's prompt and strong opposition to this nonbinding resolution; he and other responsible Russian leaders understand that Russia's future lies in treating all of its neighbors as equal, sovereign partners in an integrated, secure Europe.

I look forward to continuing to work with you and with the Lithuanian-American community on these and other issues.

Sincerely,
Bill Clinton

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS PAREIŠKIMAS

Amerikos Lietuvių Tautinė sąjunga, viena iš pagrindinių organizacijų, sudarančių Amerikos Lietuvių Tarybą (ALTA), kategoriškai atsiriboja nuo ALTO vicepirmininko Vytauto Jokubaičio pareiškimų, padarytų š.m. kovo mėn. 26 d. pokalbyje su Lietuvos Respublikos Vyriausybės Premjeru p. Mindaugu Stankevičium ir po to Vyriausybės rūmuose surengtoje Spaudos konferencijoje.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba

Vyriausybė, neva gindama vidaus rinką, ketina padidinti maito mokesčius, kurie dar labiau smukdytų šalies ūkį. Taip ji, užuot atstačiusi vietos gamintojų interesus atitinkančią monetarinę politiką ir stabdžiusi lito nuvertėjimą, imasi vien tik administracinėmis priemonėmis reguliuoti šalies tarptautinę prekybą.

Tačiau šios administracinės priemonės nepadės. Priešingai, tarptautinę prekybą slopinantys maito mokesčiai pakenks šalyje veikiančioms įmonėms, nes mūsų prekės, ypač pertekliniams pieno ir mėsos produktams, užvers vartus patekti į užsienio rinkas, pirmiausia į Vidurio ir Rytų Europą, stabdys mums naudingą įstojimą į Europos Sąjungą, padidins maisto prekių kainas mūsų šalyje, sumažins jų konkurentingumą, taip pat paskatins kontrabandą.

Dėl jau dvejus metus besitęsiančio faktiško lito vertės (perkamosios galios) nu-smukdymo, esant fiksuotam jo keitimui santykiui, yra dirbtinai nupiginamos importinės prekės ir padidinami Lietuvoje gaminamų prekių gamybos kaštai. Taip valdžiai re-

SEIMO LTS FRAKCIJOS NARIŲ ATVIRAS KREIPIMASIS Į KAZIMIERĄ UOKĄ

Gerb. Kazimierai, mes suprantame ir remiame Jūsų iniciatyvą, žadinant nuskriaustų ir palūžusių žmonių viltį geriau gyventi bei pastangas trumpinti dabartinės valdančiosios daugumos, kurios savanaudiška veikla atvedė Lietuvą į ekonominę krizę ir masiškai nuskurdino jos žmones, valdymą.

Tačiau mus labai sujaudino Tavo netikėtas pasiryžimas aukoti save, siekiant, kad būtų paskelbti pirmalaikiai Seimo rinkimai ir taip sumažinta LDDP valdymo žala.

Deja, dabartinis Seimas, ignoruodamas balandžio 18-ą dieną vykusio mitingo dalyvių reikalavimus, o 23-čią dieną atmesdamas pirmalaikių Seimo rinkimų galimybę, parodė, kad Seimo dauguma nesupranta ir nesistengia suprasti Lietuvos žmonių lūkesčių, atsisako elementarios moralės politikoje, o žmogiškumą pakeičia pačiu juodžiausiu cinizmu.

Vardan būsimųjų darbų, kuriuos privalėsime ir galėsime ateiityje atlikti tik visi kartu, primygtinai prašome nutraukti bet kokią savęs alinimo bei naikavimo akciją ir visas jėgas skirti tik aktyviam politiniam darbui, užsibrėžto tikslo siekimui. Kaip ir kiekvienas žmogus, taip ir Tu esi reikalingas šeimai, bendražygiams, tautai, valstybei.

Esame įsitikinę, kad visi dori žmonės teisingai supras Tavo ryžtą, apsisprendimą ir išmintį, išvengiant agresyvių provokacijų, o visą tolimesnį savo gyvenimą skiriant tik Lietuvos žmonėms, jos geresnei ateičiai.

Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos nariai:

Alvydas BALEŽENTIS,
Leonas MILČIUS,
Mečislovas TREINYS
(parašai)

1996 04 24
Vilnius

TĖVYNĖS SAJUNGOS (LIETUVOS KONSERVATORIŲ) VALDYBOS PAREIŠKIMAS DĖL PAVOJINGO TARPTAUTINĖS PREKYBOS SLOPINIMO

miant užsienio įmonių produkciją, mūsų kraštas bereikalingai patiria milijardinius nuostolius, stabdomos investicijos, žmonės netenka darbo ir pajamų, nes daugelis šalyje veikiančių įmonių negali parduoti produkcijos ne tik užsienyje, bet ir vidaus rinkoje. Tie nuostoliai dar labiau padidės dėl eksporto ir importo apyvartos sumažėjimo, Vyriausybei padidinus maito mokesčius.

Tėvynės Sąjunga ragina Lietuvos Respublikos Vy-

riausybę nedelsiant atsisakyti akivaizdžiai nenaudingų, pavojingų eksperimentavimų su maito mokesčių didinimu. Vietoj to kviečiame laikytis tarptautinių susitarimų ir kuo greičiau pasirašyti laisvos prekybos sutartis su Čekija bei kitomis CEFTA šalimis. Būtina kuo greičiau atkurti Lietuvos banko, kaip centrinio šalies banko, funkcijas ir įprastomis monetarinėmis priemonėmis ginti vidaus rinką.

Gediminas Vagnorius

STASYS SANTVARAS

LENKTYNIŲ SONETAS

*Mes bėgame, mes skubam į kapus, Bičiuliai,
Tiktai katras katrą pralengsim – nežinia! –
Paliksim skarmalus, surankiotus taip uoliai,
Gal aš tave pralengsiu, o gal tu – mane! ...*

*Svaigina, kvailina, lyg velninė degtinė,
Pavydo priepuoliai, šmeižimai ir vaidai! –
O kaip pakils taurė šalta ir paskutinė –
Regėsi – velnio sėkloj tik pelus rada! ...*

*Bet amžius brenkam tom klatingom pelkėm,
Ir išmintis – vien tik atšalę švyturiai! –
Gyvenimą išmokome paversti smalkėm, –*

*Dumble vingiuojam tarsi unguriai,
Pamiršę, kad kvailai pagiežą telkėm,
Kai viens po kito gęsta lenktynių žiburiai ...*

Girdėta iš Vilniaus

• **LAIVAS IR KITOS DOVANOS IŠ ŠVEDIJOS.** Švedijos Vyriausybė nutarė perduoti Lietuvai laivą Baltijos jūros pakrančių apsaugai. Apie tokį sprendimą Lietuvos Premjerą Mindaugą Stankevičių balandžio 12 d., baigdamas dviejų dienų vizitą, informavo Švedijos gynybos ministras Thage G. Peterson. Pokalbio metu taip pat buvo pranešta, kad Švedijos Ministrų kabinetas nutarė skirti Lietuvai lėšų pakrančių apsaugos radiolokacinėms priemonėms įsigyti. "Penkiasdešimt metų jūra mus skyrė, o dabar jungia ir leidžia užmegzti dvišalius ryšius", sakė ministras Thage G. Peterson. Premjeras padėkojo už paramą. Lietuva jau yra gavusi iš Švedijos jūros stebėjimo įrangos bei kitų labai vertingų dovanų. Ši Šiaurės valstybė padeda kurti Baltijos taikos palaikymo batalioną BALTBAT. Švedijai padedant, diegiama centralizuota Lietuvos jaunuolių šaukimo ir mobilizacijos sistema. Jau kitais metais Kaune turėtų įsikurti pirmasis centras, kuriame Švedijos dovanota įranga bus tikrinama šauktinių sveikata, fizinis pasirėngimas.

• **PINIGAI: PASAULIO BANKAS PATS KONTROLIUOS NAUJĄ KREDITINĘ LINIJĄ.** "Pasaulio banko 30 milijonų JAV dolerių kreditinė linija paremti privatų Lietuvos žemės ūkio sektorių bus atidaryta, kai tik šią sutartį ratifikuos Lietuvos Seimas", – balandžio 12 d. teigė Žemės ūkio ministerijoje įvykusio projekto pristatymo metu Pasaulio banko atstovė Hoonae Kim. Pinigai sakė ji, turėtų būti skiriami ūkininkams, žemės ūkio produkcijos perdirbėjams, agroserviso įmonėms bei kitiems ūkio subjektams, kuriuose privatus kapitalas sudaro 51 procentą viso turto. Šią Pasaulio banko paskolą teks grąžinti per 20 metų, mokant 7,5 procento palūkanas. Pasaulio bankas rengiasi griežtai kontroliuoti, kaip bus panaudojami pinigai. Lietuvoje bus įsteigta atskira šios finansavimo programos tarnyba.

• **MIRĖ ŽINOMAS EKONOMISTAS GEDIMINAS MERKYS.** Balandžio 11 dieną Kaune, eidamas 74-uosius metus, po sunkios ir ilgos ligos mirė žinomas ekonomistas Gediminas Merkys – teisininko ir valstybės veikėjo, 1939 – 1940 metais buvusio Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko Antano Merkio sūnus. 1940-ųjų liepos mėnesį Gediminas Merkys su tėvais buvo ištremtas ir įkalintas Saratovo kalėjime. Įvairiuose Sovietų Sąjungos kalėjimuose jis praleido beveik keturiolika metų. Sugrįžęs į Lietuvą, 1972 metais Gediminas Merkys apgynė disertaciją apie Vakarų Europos šalių ekonominę integraciją. Jam buvo suteiktas socialinių mokslų daktaro laipsnis.

• **PIRMOSIOS MIŠIOS.** Balandžio 13 d., Vilniaus arkikatedroje bazilikoje buvo didelės iškilmės: arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis suteikė šventimus pirmiesiems devyniems 1993 metais atkurtos Vilniaus kunigų seminarijos auklėtiniams. Pirmame, antrame ir trečiame seminarijos kursuose mokosi 36 klierikai. Dar dešimčiai klierikų iš Vilniaus arkivyskupijos, po penkerių metų studijų Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje įšventintų į diakonus, buvo sudaryta galimybė Vilniaus seminarijoje baigti šeštąjį kursą. Jie studijas tęsė jau dirbdami parapijose. Devyniems iš jų šeštadienį ir buvo suteikti kunigo šventimai. Vienas diakonas yra dar per jaunas kunigystei ir bus įšventintas vėliau. Prieš Velykas būsimiesiems kunigams buvo surengta kelionė į Prancūziją. Jie dalyvavo Didžiosios savaitės rekolekcijose Solesmo benediktinų vienuolyne.

• **KOKIE MENO KŪRINIAI PUOŠ PREZIDENTŪRĄ?** Lietuvos Prezidento A. Brazausko dekretu sudaryta komisija interjero įrangai ir meno kūriniais restauruojamose Prezidentūros patalpose įsigyti. Komisijos pirmininku paskirtas Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys.

Kaip žinoma, Lietuvos Prezidentūra kuriasi šiuo metu restauruojamuose XIX amžiaus pirmosios pusės reprezentaciniuose rūmuose sostinės Daukanto aikštėje. Prezidento dekretu sudarytos komisijos pirmininko R. Budrio nuomone, Prezidentūros interjere būtina suderinti istorines tradicijas ir reprezentacinę funkciją. Komisijos ekspertai Prezidentūrai turėtų atrinkti muziejų saugyklose saugomus meno kūrinius arba jų kopijas, atspindinčias valstybės istoriją, pristatančias žymiausių Lietuvos meno kūrėjus.

• **PARLAMENTARAI PRAŠO JAV UŽSTOTI ČEČENIJĄ.** 223 parlamentariai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos ir Turkijos pasirašė kreipimąsi, skirtą Jungtinių Amerikos Valstijų senatoriams ir Atstovų rūmų nariams "Dėl čečėnų tautos naikinimo ir apsisprendimo teisės". Penkių šalių parlamentariai, tarp jų 70 iš Lietuvos, prašo "panaudoti savo moralinę ir politinę įtaką prezidentui B. Clinton, taip pat tarptautinėms organizacijoms, siekiant sustabdyti karą Čečėnijoje, išvesti Rusijos kariuomenę iš jos, pripažinti čečėnų tautai teisę apsispręsti gyventi laisvai ir nepriklausomai pagal tarptautinės teisės principus". Apie tai balandžio 16 d. žurnalistams sakė Seimo narys Algirdas Endriukaitis.

Šį kreipimąsi pasirašę parlamentariai tvirtina, kad "Rusija kariauja prieš čečėnus kolonijinį genocidą karą". Jie smerkia Rusiją už '50 tūkstančių nužudytų žmonių, 250 tūkstančių sužeistųjų, per 500 tūkst. pabėgėlių, per 300 tūkstančių, neturinčių jokios pastogės".

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

• Egipte įvykęs Afrikos valstybių vadovų suvažiavimas balandžio 11 d. pasirašė seniai svarstomą sutartį. Jie pažadėjo negaminti, nebandyti ir nesandėliuoti jokių branduolinių ginklų. Iš 53 Afrikos žemyno valstybių šią sutartį pasirašė 43 šalių atstovai. Dar penkios pažadėjo greit pasirašyti. Pietų Afrikos vyriausybė dar 1993 metais pripažino, kad ji jau turėjo branduolinę bombą, tačiau visa atominių ginklų programa buvo sustabdyta ir užtaisai sunaikinti. Viduriniuose Rytuose tik Izraelis, kaip manoma, turi atominių ginklų, o Irakas ir Iranas pageidauja juos turėti. Pagal šią sutartį Afrika skelbiama laisva nuo branduolinių ginklų zona.

• Pietų Korėjos rinkimai atėmė iš valdančios partijos parlamente turėtą daugumą. Prezidento Kim Naujosios Korėjos partija laimėjo 299 vietų turinčiame parlamente vos 139 vietas. Anksčiau ji turėjo 150. Prezidentas Kim pareiškė, kad jis bandys rasti rėmėjų tarp 16 išrinktų nepartinių atstovų.

• Somalio sostinėje vyks ta kovos tarp dviejų generolų pajėgų. Trys tarptautinės šalpos organizacijos išvežė savo atstovus, kol nurims kovos.

• Apie 3,000 japonų, gyvenančių netoli Tokijo, prie karinio JAV Yokota aerouosto, pasirašė skundą, reikalaujanti teismo sustabdyti lakūnų naktinius skridimus, nes jie kelia triukšmą.

• Bengalijos premjerė Khaleda Zia pasitraukė iš pareigų ir paleido parlamentą, nusileisdama opozicijai, reikalaujančiai parlamento rinkimų, kuriuos turi vykdyti laikina neutrali vyriausybė.

• Jungtinės Tautos paskelbė, kad lėšų stoka verčia šią organizaciją mažinti tarnautojų skaičių, panaikinti kai kurių agentūrų planus.

• Prezidento Clintono vizitas Maskvoje buvo aiškiai skirtas sustiprinti Rusijos prezidento B. Jelcin kandidatūrą artėjančiuose Rusijos prezidento rinkimuose. Kartu su prezidentu Clintonu Maskvos pasitarimuose dalyvavo ir didžiųjų pramoninių valstybių vadovai: Prancūzijos, Japonijos, Vokietijos, D. Britanijos, Italijos ir Kanados. Pasitarimams baigiantis, viename posėdyje dalyvauti buvo pakviestas ir Ukrainos prezidentas Leonid Kuchma (Kudžma).

Posėdžiuose daugiausia dėmesio buvo skirta branduolinių ginklų, reaktorių ir

medžiagų klausimams. Rusijos spauda ir televizijos laidos skyrė šiam susitikimui didelį dėmesį. Demokratinių šalių vadovai bijo, kad Rusijos prezidentu nebūtų išrinktas komunistas G. Ziuganov. Pasitarimuose dalyvavę užsienio reikalų ministrai: sekretorius Warren Christopher ir Rusijos – Jevgenij Primakov buvo skubiai išsiųsti į Viduriniuosius Rytus, kur Izraelio artilerija apšaudė Jungtinių Tautų globojama Libane pabėgėlių stovyklą, žuvo šimtai žmonių, jų tarpe du JT kariai.

• Jungtinėse Tautose Egipto vadovaujami arabų šalių ambasadoriai pareikalavo, kad Saugumo Taryba tuoj pat pasmerktų Izraelį už Libano miestų apšaudymą. Skunde nurodoma, kad tai jau ketvirta didesnė Izraelio karinė operacija nuo 1978 metų. JAV prezidentas Clintonas Maskvoje pavadino padėtį Libane "krize" ir pareikalavo, kad visos kovojančios pusės paskelbtų karo paliaubas ir pradėtų ieškoti taikos.

• Izraelio premjeras Sh. Peres apgailestavo, kad Izraelio artilerijos sviediniai pasiekė karo pabėgėlių stovyklą. Taip įvyko todėl, kad Hezbollah "katiušų" raketos buvo paleistos į Izraelio teritoriją iš vietovės, esančios visai šalia JT bazės. Arabų teroristai visada įruošia savo raketų bazines prie ligoninių, mokyklų ar kitų įstaigų, manydami, kad Izraelis nedrįs apšaudyti tų taikinių.

• Amerikos kariuomenė atitraukė iš Haiti salos paskutinius savo kareivius. Ten dar liko 230 pionierių ir inžinierių, kurie statys tiltus, kas šulinius, ties kelius.

• Balandžio 18 d. Egipte prie "Europos" viešbučio nežinomi užpuolikai apšaudė autobusų laukiančią turistų grupę. Žuvo 18 graikų turistų, 21 buvo sužeistas. Egipto policija ieško užpuolikų. Niekas iki šiol neprisiėmė atsakomybės už šį užpuolimą. Kai kurie egiptiečiai tvirtina, kad islamo teroristų grupė palaikė graikų turistus svečiais iš Izraelio, kurio gyventojai dažnai aplanko Egipto istorinius paminklus. Padarę tokią klaidą, užpuolikai dabar vengia prisipažinti. Klaida galėjo įvykti ir todėl, kad lėktuvus su graikais atvyko iš Jeruzalės, kurią turistai irgi aplankė.

• Malaizijos laivas su 317 vietnamiečių pabėgėlių, negavusių politinio prieglobsčio, išplaukė į Vietnamą. Kai kurie vietnamiečiai

laukė pabėgėlių stovyklose jau nuo 1975 metų. Dar bus sugrąžinti 1,338 vietnamiečiai.

• Prezidento Clintono vizito Japonijoje metu jis ir Japonijos premjeras Hashimoto pasirašė bendrą pareiškimą. Pabrėžiamos bendros pastangos kartu dirbti, kad Azija "būtų pastovus ir turtingas kontinentas, žengiant į 21-ąjį šimtmetį". Prezidentą ir jo žmoną Hillary iškilmingai priėmė Japonijos imperatorius Akihito ir jo žmona Michiko.

• Pietų Korėja ir JAV pasiūlė besąlyginę taiką, dėl kurios turėtų tartis abi Korėjos ir dvi didžiosios valstybės: Amerika ir Kinija. Taika turėtų pakeisti dabar jau 43 metus veikiančias karo paliaubas, sakoma pareiškimе, išplatintame po prezidento Clintono 10 valandų vizito Pietų Korėjoje. Šiaurės Korėjos ambasadorius Kinijoje atsiliepė sakydamas, kad Kinijai nereikėtų šiose derybose turėti jokio vaidmens. Kinijos vicepremjeras šaltai priėmė šį pasiūlymą, pareiškdamas Olandijoje, kad pirmiausia turėtų derėtis ir susitarti dėl taikos sąlygų abi Korėjos. Tik tuomet būtų galima pakviesti kitas suinteresuotas šalis.

• Brazilijos vyriausybę spaudžia įvairios organizacijos, reikalaujančios žemės reformos. Jos siūlo duoti valstiečiams žemės, kad jie galėtų gyventi iš ūkininkavimo. Prezidentas Cardoso pažadėjo iki 1999 metų įkurdinti 280,000 šeimų įvairiose šalies provincijose. Brazilų dvarininkai valdo tūkstančius hektarų, nors patys gyvena miestuose ir žemės nedirba. Neseniai prie neižengiamų Amazonės džiunglių, Para provincijoje susirinkusius žemės pageidaujančius žmones puolė valdžios policija. Susišaudyme žuvo 22 valstiečiai, vienas policininkas nušautas, šeši sužeisti. Sostinėje Žemės norinčiųjų judėjimas paskelbė, kad Brazilijoje žemės reikalauja 4.8 mln. šeimų, apie 15 mln. žmonių. Miestuose prasidėjo piktos bežemių demonstracijos.

• JAV respublikonų partijos centro veikėjai ragina senatorių Bob Dole nedelsti ir greit pasirinkti savo viceprezidentinį kandidatą. Praeitį parodė, kad kandidatus reikia ilgokai patyrinti, nes dažnai politikų praeityje atsiranda dėmių, kurios tik kenkia partijos nominuotam prezidentiniam kandidatui.

(Nukelta į 3 psl.)

Redaktoriaus skiltis

KAZIMIERO UOKOS
IŠŠŪKIS

Kazimieras Uoka gimė 1951 m. kovo 4 d. Kaune, tarnautojų šeimoje. 1972-1988 metais dirbo ekskavatorininku ir buldozerininku Kauno 14-ojoje mechanizacijos valdyboje. Neakivaizdiniu būdu baigė Vilniaus universiteto istorijos fakultetą. Įstojo į Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto neakivaizdinę aspirantūrą. rengia disertaciją.

1988-1990 metais – Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narys, 1989-1990 – Lietuvos darbininkų sąjungos pirmininkas, 1990-1992 – Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatas, Lietuvos valstybės atkūrimo akto signataras. Dirbo Lietuvos valstybės atkūrimo komisijoje, tapo Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolieriumi. 1992 metais išrinktas Seimo nariu. Priklauso Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijai. Neseniai vėl buvo išrinktas Lietuvos Darbininkų sąjungos pirmininku.

K.Uoka buvo vienas iš balandžio 16 d. įvykusios akcijos "Prieš skurdą" organizatorių. Šios akcijos dalyviai reikalauja nutraukti Lietuvos ūkio griovimą, protestuoja dėl žlungančios pramonės, didėjančio nedarbo, mažų ir laiku neišmokamų atlyginimų bei pensijų, nestabdomo nusikalstamumo.

Tai jau antroji tokio pobūdžio demonstracija. Pirmoji buvo organizuota praeitų metų spalio 24 d. Tačiau valdžia į jos dalyvių reikalavimus neatsižvelgė. Daugumos gyventojų padėtis blogėja.

Praėjusiais metais K. Uoka jau buvo pradėjęs bado akciją, tačiau nutraukė ją, bendražygių raginamas išsaugoti savo gyvybę. Dabartinis jo apsisprendimas vėl ją atnaujinti itin sunkiomis sąlygomis, net žadant susideginti, buvo susijęs su reikalavimu skelbti neeilinius Seimo rinkimus liepos 6-ąją – Lietuvos Valstybės (Mindaugo karūnavimo) dieną, su-

kėlė labai prieštaringus vertinimus. Su neslepiaimu įniršiu ši žingsnį sutiko valdančioji LDDP, apšaukdama tiek K.Uoką, tiek ir kitus kaitik įvykusios akcijos organizatorius avantiūristais, bandančiais antiįstatymišku keliu siekti populiarumo, artėjant rinkimams. Sako mitinguotojai net gėlyną ištrypė. Iš K.Uokos imta atvirai tyčiotis.

Deja, ir kai kurios dešimtosios jėgos neužėmė ryžtingos pozicijos. Kartais susidaro įspūdis, kad didžiosios opozicinės partijos nepripažįsta kitų teisės imtis ryžtingų veiksmų. Tarsi vyktų kažkokios lenktynės, tarsi kažkas būtų įsigijęs "tiesos sakymo monopolį". Toks susiskaldymas labai naudingas valdančiajai daugumai.

Ne kartą, kai tautininkai, demokratai arba centristai kėlė didžiulius valstybės valdymo trūkumus, demaskavo atsakingų pareigūnų nusikalstamą veiklą, kitos dešimtosios partijos arba tylėdavo arba net atvirai reikšdavo savo susierzinimą dėl "mažų partijėlių" iniciatyvos.

Lietuvių tautininkų sąjungos ir akcijos "Prieš skurdą" atstovai šiomis dienomis lankėsi pas Prezidentą, išsakė jam savo susirūpinimą, tačiau jokio konkretaus atsakymo neišgirdo. Seimo dauguma atmetė reikalavimą pankstinti rinkimų datą. Dabar ruošiamas naujas kreipimasis į Prezidentą. Siūloma skelbti Seimo rinkimus nepilnu mėnesiu anksčiau, t.y. rugsėjo 29-ąją. (Liepos 6-oji netinka. Kam gadinti atostogas?)

LTS frakcija kreipėsi į K.Uoką, prašydama nutraukti badavimą. Tokį pat prašymą savo pirmininkui išsakė ir Darbininkų sąjunga.

Ruošdamasis rašyti šias pastabas, atsitiktinai atsiverčia Stasio Santvaro poezijos knygelę. O joje dabartinei Lietuvos padėčiai nuostabiai tinkantis "Lenktynių sonetas" (žr. 1 psl.) Štai ir netikėtai atsitiktinumas.

Anais sovietiniais laikais, įvairių komunistinių švenčių progomis "vergai pažemintieji" turėjo juoktis, šokti ir dainuoti, kad tribūnose stovintieji matytų linksmą ir laimingą liaudį. Buvo įprasta manyti, kad visoje imperijoje nieko blogo neįvyksta. Net apie gamtos nelaimės nebuvo galima rašyti. Mes, atrodo, tos sovietinės sistemos jau beveik nebeprisimename, bet dažnai ją pamėgdžiojame. Tenka girdėti ir spaudoje skaityti priekaištus, kodėl Lietuvos gyvenime mes vien tik tai, kas bloga, tematome. O todėl, kad valdantieji apie savo "nuopelnus" televizijoje ir per radiją pasiskardena. Tie, kurie yra apiplėšti ir nuskriausti, tos galimybės neturi.

Manychiau, kad kiekvienas, kuris save lietuviu laiko, rūpinasi tuo, kas dabar Lietuvoje vyksta. Juk ten mūsų žmonės, mūsų giminės gyvena. Svarbiausia yra tai, kad tik vieną Lietuvą teturime. Deklamuodavome: "Papuošiame tave, kaip seserį... O dabar ji stovi kryžkelėje, praeiviams rankas atkišusi. Prieš penketą metų laikraščiuose Lietuva buvo su nuostaba minima. O kas dabar iš to

Iš visur apie viską

(tęsinys iš 2-ojo puslapio)

• Izraelio kariuomenei apšaudant taikinius Libane, Hezbollah organizacijos vadovybė pagrasino pulti Izraelio taikinius ne tik Viduriniuose Rytuose, bet ir visame pasaulyje, įskaitant ir Izraelio diplomatinės atstovybes, konsulatų ir ambasadas. Izraelio kariuomenės štabo viršininkas, generolas Lipkin Shahak pareiškė, kad libaniečiai turės nuspręsti, kas kontroliuoja jų žemę. Izraelis neturi pasirinkimo ir nesi-džiaugia, kad kaimų gyventojai bėga iš savo namų, pridūrė Izraelio generolas. Libano premjeras Hariri pasakė prancūzų laikraščiui "Le Monde", jog Sirija žadėjo padėti suvaldyti Hezbollah karistus, bet Izraelis turi sustabdyti savo puolimą.

• Nors Rusijos prezidentas B. Jelcinas kovo 31 d. pažadėjo užbaigti karo veiksmus Čėčėnijoje, tačiau kovos nenurimo. Prezidentas Clintonas, prieš vykdamas į Maskvą gavo laišką iš gydytojų tarptautinės organizacijos "Daktarai be sienų". Tos grupės direktorius dr. Eric Goemaere rašo, kad Jelcino planas neveikia. Civiliai žmo-

neliko? Tik nusikaltimai, iš-eikvojimai, užsienio paskolos ir bankų bankrotai.

Kuomet tai matome savo spaudoje, tai yra vidinė namų problema. Bet labai akis bado, kuomet tai matome amerikiečių ar vokiečių spaudoje. Prezidentas A. Brazauskas savo kalbose vis rodo susirūpinimą Lietuvos įvaizdžiu, tačiau nieko nedaro, kad jis pagerėtų. Atrodo, kad jis visai to nesupranta.

Bet vien tik Lietuva besirūpindami ir į ją bežiūrėdami, mes visai save užmiršome. Esame įpratę galvoti, kad mūsų visas visuomeninis gyvenimas yra gerai ir demokratiškai tvarkomas. Dabartiniu metu, kuomet nebėra kandidatų į įvairias valdybas, tai norom nenorom reikėjo ir demokratijos išmukti. Bet praėityje yra kiek kitaip buvę. Daugelis jau pradėdame beveik užmiršti, dėl ko Lietuvių bendruomenėje skilimas įvyko. Žinoma, tikrų laimėtojų gal ir nebuvo, bet mūsų veikla dėl to gerokai nukentėjo. Jau daug metų praėjo, bet vis tiek nuosėdos dar yra pasilikusios. O sklaidant tuomet vykusios bylos parodymus, vis minimi rinkimai. Atrodo, kad minimi

rinkimai ir buvo pagrindas įvykusiam skilimui.

Dabar mūsų spaudoje ir žmonių lūpose vėl rinkimai nuskambėjo. Žinoma, dėl jų skilimo neįvyks, bet nuosėdos liks. Tie jau į istoriją nuėjo, bet pragarsėjo rinkimai – Lietuvių Fondo suvažiavimas, kuris įvyko kovo mėn. 30 d. Lemonte. Pravestų rinkimų rezultatai beveik visus dalyvius labai nustebino. Kadangi man yra tekę Fondo veikloje dalyvauti, tai žinau rinkimų pravedimo tvarką. Tad ne tiek nustebau, bet pamaciau, kad pagal dabartinius Fondo įstatus dar visko galime tikėtis.

Fondo įstatų 15 paragrafas nurodo: "Metinis narių suvažiavimas yra vyriausias LF organas". Bet kuomet suvažiavime ir mirusieji dalyviai, tad kitų dalyvių balsai nieko nebereiškia. Keletas Tarybos narių yra gavę priešmirtinius didžiųjų palikimų įgaliojimus. Tai nuo tų kelių asmenų ir priklauso visokių rinkimų išdavos. Visi kiti suvažiavimo dalyviai tekontroliuoja tik 8-12% visų suvažiavimo balsų. Tad kaip suprasti, kad "Suvažiavimas yra vyriausias..."? Ir kur yra ta demokratija?

nės Čėčėnijoje toliau žudomi. Karininkai aiškinasi, kad jie puolimus sustabdė, tačiau atsišauko, jei yra puolami. Gydytojai tvirtina, kad rusų kareiviai ant savo tankų ir šarvuotųjų naudoja civilius žmones, kaip skydą kad partizanai jų nepultų.

• Popiežius Jonas Paulius II balandžio 14 d. lankėsi musulmoniškoje šalyje Tunise. Jį pasitiko Vyriausybės, švietimo, kultūrinių organizacijų veikėjai ir katalikų vyskupai iš Libijos, Alžyro, Maroko ir Tuniso. Savo žodyje popiežius pasmerkė tuos, kurie "žudo Dievo vardą". Kalbėdamas apie santykius tarp musulmonų ir krikščionių, popiežius pasakė, kad "jie turi būti pagrįsti autentišku troškimu pažinti vienas kitą".

• Balandžio 16 d. Washingtono Kapitolyje iškilmingai paminėtas Niurenbergo karo nusikaltėlių teismas, vykęs prieš 50 metų. Prisiminti šeši milijonai žuvusių žydų. Po iškilmingo posėdžio Atstovų Rūmai priėmė rezoluciją, kuri smerkia asmenis, neigiančius, kad "holokaustas" iš viso buvo.

• Rusijos bankų sąjunga paskelbė, kad Rusijos bankai pergyvena sunkumus ir pusė jų užsidarys per porą ateinančių metų. Vienas iš penkių veikiančių rusų bankų arba bankrutuoja, arba pergyvena rimtus sunkumus, Centrinis Rusijos bankas nebandys silpnųjų gelbėti, sakoma pareiškime.

• Balandžio 16 d. prasidėjo islamo tikinčiųjų kelionių į šventąją žemę – Saudo Arabiją – sezonas. Iš Libijos keleivinis lėktuvas su tikinčiais be jokių leidimų perskrido Egipto sieną ir nusileido Saudo Arabijoje, kur Mekos mieste karališkos šeimos nariai dalyvavo ceremonijoje, plovė šventąją Kaaba pastatą. Spėjama, kad šiemet šventoves aplankys apie du milijonai piligrimų. Nerimą sukėlė vieno arabo bandymas įvežti į Saudo Arabiją 83 svarus sprogmenų. Jis buvo suimtas.

• Prancūzijos prezidentas J. Chirac lankėsi Egipte ir siūlė sukviesti visų valstybių, esančių prie Viduržemio jūros vadovų suvažiavimą, kuriame būtų bandoma įgyvendinti pastovumą ir taiką.

TAUTOS IR JOS ŽEMĖS JUNGTTIS

Prof. Mečislovas Trelnys
(Pabaiga)

Nepaisydami istorinės tiesos ir žemės tautos prigimtinės teisės, valstybiškai mąstančių tautos narių pastangas atstatyti prideramą vietą lietuviškumui Rytų Lietuvoje, šio proceso priešininkai laiko neteisėtomis. Jie bando diegti mintį, kad kai kuriuose Lietuvos Respublikos teritorijose negalioja arba nepilnai galioja Lietuvos Respublikos Konstitucija, suteikianti Lietuvos Respublikos piliečiams teisę laisvai pasirinkti gyvenamąją vietą, kad savo tautinės valstybės teritorijoje žemės tautos nariams gali būti ginčijama galimybė mokytis arba melstis gimtąja (valstybine!) kalba, gauti ar teikti šią kalba informaciją. Jeigu šią lenkintojų nuomonę kai kurie valstybės veikėjai priima kaip svarstytiną dalyką, tai rodo, kad pastarieji nežino Lietuvos Respublikos Konstitucijos ar savo valia atsisako dalies faktiškojo valstybės suvereniteto.

Nagrinėjant šiuos klausimus, visada iškyla tautinę savimonę praradusių autochtonų grįžimo į etninę tautą galimybės, jų kultūrinio išsijungimo bei prarasto kultūrinio paveldo susigrąžinimo problema. Šis procesas Lietuvoje vyksta pačių sąmonėjančių piliečių iniciatyva. Tačiau panpolonistai, autonominkai, atviri ar slapti žemės tautos vienybės priešininkai ji bando stabdyti, kurdami psichologines, o kur įmanoma – netgi administracinio spaudimo užtvaras. Užtenka vien paminėti 1995 m., po rinkimų į vietos savivaldybes, spaudoje pateiktus gausius faktus apie lietuvių darbuotojų atleidinėjimą Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, vargo kelius dėl lietuviškų mokyklų atkūrimo ir išlaikymo šiuose rajonuose, įvairių konsultantų – svetimų valstybių piliečių antplūdį Rytų Lietuvoje, priešiškos spaudos išpuolius, lojalių Lietuvos Respublikai jos piliečių – nelietuvių šantažavimą ir t.t. Tokios politikos tikslas – tolesnis lietuviškumo, t.y. savųjų šaknų marinimas, nutautėlių kultūrinė ir dvasinė saviizoliacija ir nusipilietinimas. O gal būtų karštos kurstytojų galvos kuria ir kitokius planus?

Kaip išspręsti prieštaravimus?

Kas darytina, racionaliai sprendžiant žemės ir tautos jungties klausimus, šiandien išskylančius Rytų Lietuvoje?

Pirma. Visiems Rytų Lietuvos problemų sprendimu suinteresuotiems asme-

nims, gyvenantiems Lietuvoje ar už jos ribų, reikėtų išsąmoninti, kad jokia buvusi Lietuvos žemių okupacija ir aneksija, taip pat tuo laikmečiu padaryti sprendimai šandien neturi jokios juridinės galios, sudarančios pretekstą kurioje nors Lietuvos Respublikos dalyje skirtingai traktuoti Lietuvos Respublikos Konstituciją bei kitus jos įstatymus.

Antra. Būtina sudaryti realią galimybę lietuviškai ir nelietuviškai kalbantiems žemės tautos nariams dviasiskai suartėti, geriau pažinti vieni kitus, geriau suvokti istorinio likimo, o tiksliau, svetimų priešiško jėgų sukeltą sumaištį Lietuvoje gyvenančių tautų ir visuomenės grupių tarpusavio santykiuose. Reikia įveikti priešiško jėgų pastangas nutolinti nuo tautos kamieno daugelį Rytų Lietuvos gyventojų. Siekiant šio tikslo būtina neiškreipta informacija apie krašto raidą, veikusias ir veikiančias politines jėgas, Lietuvos valstybės politinius, kultūrinius ir ūkinius siekius. Asmenims, nepakankamai mokantiems lietuvių kalbą, visa ši informacija turi būti pateikiama ta kalba, kurią jie moka. Šią informaciją turi skelbti ne privatūs, iš užsienio skatinami ir svetimųjų užmačias vykdančys laikraščiai, bet Lietuvos valstybės institucijų remiama spauda, kitos visuomenės informavimo priemonės.

Trečia. Visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje turi būti be jokių išlygų įgyvendinta teisė mokytis vaikus valstybine kalba. Jos mokymas ir mokyklų šia kalba steigimas yra nediskutuotinas ir negali būti traktuojamas kaip kieno nors malonė ar nuolaida žemės tautai. Ši nuostata visiškai neapsunkina mokyklų kitomis kalbomis steigimo ir išlaikymo sąlygų, jeigu to pageidauja vietos gyventojai.

Ketvirta. Lietuvos valstybės institucijos konkrečiais veiksmais privalo įrodyti, kad Lietuvos Respublika yra Tėvynė ne tik jos piliečiams lietuviams, bet ir jų gentainiams, gyvenantiems už jos sienų pasilikusiose etninėse žemėse, emigravusiems ar kitaip gyvenimo nublokštiems į svetimus kraštus. Pasaulio lietuviams turi būti sudarytos galimybės atgauti arba įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, dalyvauti Lietuvos politiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime. Ypatingą valstybės globą išsaugant tautinį identitetą turi būti teikiama etninių žemių lietuviams, gyve-

nantiems Gudijoje, Lenkijoje bei Karaliaučiaus krašte, įskaitant ir teisę į apsisprendimą.

Penkta. Sovietmetis įtvirtino žmonių sąmonėje iškreiptą ir nuvertintą tautybės supratimą, kuriuo dabar bandoma įvairiai manipuliuoti. Daugelyje demokratiškų šalių, kurių nedrąsko jokie etniniai kivrčiai, kur nekeliamą problema – ar reikia mokytis valstybinės kalbos ar ne, kur piliečių privataus bendravimo kalba, kaip ir jų tautybė yra asmeninis reikalas, seniai atsisakyta ir atitinkamo įrašo pase apie tautybę. Juk daugelio Rytų Lietuvos gyventojų – Lietuvos Respublikos piliečių įrašas pase apie tautybę buvo padarytas dar okupacijų metais, neretai visiškai nepaisant tų asmenų apsisprendimo. Šiandien ši "tradicija" tęsiama. Įrašai pase apie tautybę skaldo žemės tautą pagal okupacijų metais suformuluotus labai abejotinus, išorinius, dažniausia – kalbinius kriterijus, visai ignoruojant piliečio etnines šaknis. Antra vertus, tautybės fiksavimas – dirbtinė kliūtis etninės tautos konsolidacijai, pretekstas išlaikyti žemės tautai žalingą "status quo". Dėl to iš Lietuvos Respublikos piliečio paso įrašas apie tautybę turėtų išnykti, o su ja išnyktų ir pagrindas daugeliui politinių spekuliacijų.

Šešta. Siekiant stiprinti žemės ir tautos ryšį, vienyti žemės tautą, būtina ugdyti tautinę savimonę, stiprinti atsparumą prieš kosmopolitizmo (nesvarbu, ar jis būtų rytietiškos, vakarietiškos ar "tuteiškos" prigimties) apraiškas. Tačiau žinant tai, kad tautinės savimonės vidiniai kokybiniai parametrai kinta iš lėto, juos nuosekliai turi ugdyti tautinė mokykla, visuomenės dorinis ir patriotinis auklėjimas. Išoriniai savimonės parametrai gali būti sureguliuojami ganėtinai greitai. Iš pastarųjų pirmiausia paminėtinas lietuviškų pavardžių bei vietovardžių sunorminimas, ką reikėtų daryti visoje šalyje. Beje, mūsų kaimynai estai bei suomiai tą sėkmingai padarė dar tarpukario metais.

Moderniosios istorijos laikais, kada viskas labai greitai kinta, įgyja naujus pavidalus arba praranda aktualumą, viena iš pastoviausių visuomenės vertybių lieka tautiškumas. Jis svarbiausias žmonijos kultūrinio ir dvasinio paveldo įvairovės nešėjas, visų jos galimybių laboratorija.

UŽ KĄ BALSUOTUMĖTE?

Artėja Seimo rinkimai

Prašome "Dirvos" skaitytojus atsakyti į šią anketa:

1. UŽ KURĄ PARTIJĄ JŪS BALSUOTUMĖTE RINKIMUOSE Į SEIMĄ? (Pažymėkite tik vieną atsakymą į šį klausimą)
 -Lietuvos Centro sąjunga
 -Lietuvos Demokratinę Darbo partiją
 -Lietuvos Demokratų partiją
 -Lietuvos Krikščionių Demokratų partiją
 -Lietuvos Liberalų sąjunga
 -Lietuvių Tautininkų sąjunga
 -Moterų partiją
 -Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių sąjunga
 -Lietuvos Socialdemokratų partiją
 -Tėvynės Sąjunga (Lietuvos Konservatorius)
 -Ūkio partiją
 -Valstiečių partiją
 -Kuriam nors kitą (įrašykite).....
2. KURIAI RINKIMŲ SISTEMAI Į SEIMĄ JŪS PRITARIATE? (Pažymėkite tik vieną atsakymą į šį klausimą)
 -tik pagal partijų sąrašus
 -pagal partijų sąrašus, tačiau pažymint Jūsų labiausiai vertinamus asmenis
 -renkant Seimo narius tik vienmandatinėse apygardose, t.y. balsuojant už atskirus asmenis
 -naudojant mišrią rinkimų sistemą: už asmenis ir už partijų sąrašus, t.y. taip, kaip praėjusiuose rinkimuose
3. AR PRITARIATE, KAD LIETUVOJE JAU DABAR, NEBĖGUS ŽEMĖS REFORMOS, BŪTŲ ĮTEISINTAS ŽEMĖS PARDAVIMAS UŽSIENIEČIAMS IR JURIDINIAMS ASMENIMS (IMONĖMS, BENDROVĖMS IR KT.)? (Žymėkite tik vieną atsakymą)
 - taip
 -ne
 -nesu apsisprendęs
4. KĄ PIRMIAUSIA TURĖTŲ ATLIKTI NAUJOJI LIETUVOS VALDŽIA PO SEIMO RINKIMŲ? (Sunumeruokite atsakymus pagal jų svarbumą)
 -pertvarkyti bankus, griežtai reglamentuojant jų veiklą įstatymais ir pastoviai kontroliuojant
 -pažaboti valdininkų korupciją
 -imtis griežtų priemonių nusikalstamumui sumažinti
 -atsaukti LDDP pastangomis priimtus Lietuvai nenaudingus "korupcinius" įstatymus
 -perkainuoti neteisėtai privatizuotus objektus, įpareigojant jų dabartinius savininkus sumokėti į valstybės išdą pagal tikrąją to objekto kainą iš karto arba išsimokėtinai
5. KAM PIRMIAUSIA REIKIA SKIRTĮ DAUGIAU LĖŠŲ IR KITOS PARAMOS? (Sunumeruokite atsakymus pagal jų svarbumą)
 -socialinei paramai ir pensijoms
 -naujų darbo vietų kūrimui
 -Ūkininkams remti
 -žemės ūkio bendrovėms remti
 -smulkiems gamintojams (amatininkams)
 -stambioms gamykloms
 -jaunimo mokymui ir įdarbinimui
6. KOKIU BŪDU, JŪSŲ NUOMONE, REIKIA KOVOTI SU NUSIKALSTAMUMU? (Sunumeruokite atsakymus pagal jų svarbumą)
 -griežtinant bausmes ir stiprinant policiją;
 -švietimu, drausme, tvarka įstaigose ir gamyklose.
7. KURIOS PARTIJOS, JŪSŲ NUOMONE, GALĖTŲ GERIAUSIAI IŠSPRĘSTI LIETUVAI DABAR IŠKILUSIUS UŽDAVINIUS? (Sunumeruokite partijas pagal jų galimybes – "reitingą")
 -Lietuvos Centro sąjunga
 -Lietuvos Demokratinę Darbo partiją
 -Lietuvos Demokratų partiją
 -Lietuvos Krikščionių Demokratų partiją
 -Lietuvos Liberalų sąjunga
 -Lietuvių Tautininkų sąjunga
 -Moterų partiją
 -Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių sąjunga
 -Lietuvos Socialdemokratų partiją
 -Tėvynės Sąjunga (Lietuvos Konservatorius)
 -Ūkio partiją
 -Valstiečių partiją
 -Kuriam nors kitą (įrašykite).....
8. KURIŲ PARTIJŲ JUNGINYS (KOALICIJA) YRA LABIAUSIAI REIKALINGA, RUOŠIANTIS ŠIEMS SEIMO RINKIMAMS?
 -Visų dešiniųjų ir centristinių
 -Visų dešiniųjų
 -Visų centristinių
 -Visuomenės apklausą atlieka Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių Sąjunga, Lietuvos Demokratų Partija ir Lietuvių Tautininkų Sąjunga.

Užpildytą anketa prašome iškirpti ir atsiųsti "Dirvai". Atsakiusiojo pavardę nurodyti nereikia. Apklausos rezultatus paskelbsime.

AMERIKOS LIETUVIŲ NAUJIENOS

PAGERBTAS BRONYS RAILA

Algirdas Gustaitis

Bronys Raila, gimęs 1909 m. kovo mėn. 10 d., Plaučiškių kaime, Rozalimo vlsč., Panevėžio aps., savomis idėjomis garsėjo jau Vytauto Didžiojo Universiteto aplinkoje. Jo nepražudė "Žaizdro", "Trečiojo Fronto" redakcijos. B. Raila studijavo teatro meną, užsienio kalbas. Nepriklausomoje Lietuvoje priklausė Tautininkų Sąjungai, dalyvavo įvairioje lietuviškoje veikloje, daug rašė. Vėliau dalyvavo antinacinėje pagrindinio spaudoje. Okupuojant Lietuvą, jis pasitraukė į Vakarus. Išsimokslinęs Prancūzijoje, talkino lietuviams. Jo išvalgius straipsnius radijo bangomis metai iš metų JAV siuntė Lietuvon. Daugybė žmonių pažino jo balsą, suprato išdėstytus motyvus ir sovietinės propagandos neteisybes.

Broniaus Railos rašytinė ir politinė veikla – plačios apimties. Nors jis save laiko žurnalistu, bet jo rašymo būdas yra tokio lygmens, kad ne tik tai priimtas į Lietuvių Rašytojų sąjungą tremtyje, bet net buvo išrinktas valdybon.

Bronys Raila nustebo, kad 1996 metais dabartinės Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas, įvertindamas jo ilgamečius nuopelnus lietuvių tautai, suteikė jam Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordiną. Tą ordiną, su apdovanojimą patvirtinančiais dokumentais, 1996 m. kovo 13 d. Los Ange-

les Šv. Kazimiero parapijos salėje įteikė Lietuvos Generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas. Nemažiau nustebo, kad Lietuvos Žurnalistų sąjunga Vilniuje, įvertindama Broniaus Railos nuopelnus žurnalistikai, išleido jo knygą "Rašalo ašaros". Tos knygos redaktorius Domas Šniukas pareiškė:

"Rašalo ašaros" – kukli Lietuvos žurnalistų sąjungos dovana žurnalistikos meistrui, šių metų kovo 10 dieną švenčiančiam, anot jo mėgstamo pasakymo, matūzišką 86 metų sukaktį" (424 p.). Br. Railai paskirta dr. Vinco Kudirkos premija. Lietuvos Žurnalistų sąjungos premijos diplomą įteikė Lietuvos Žurnalistų sąjungos užsienyje pirmininkas Karolis Milkovaitis.

Iškilmes stebėjo gausiai susirinkę žmonės. Išspauduotos "Rašalo ašaros" ir daug kitų Railos knygų.

Broniaus Railos pagerbimo iškilmes organizavo ir pravedė Lietuvių Bendruomenės Vakarų Apygarda, Amerikos Lietuvių Taryba, Lietuvių Žurnalistų Sąjunga. Jas pradėjo Zigmas Viskanta. Programai – akademijai vadovavo Violeta Gedgaudienė, pasakiusi gerą kalbą. Pranas Visvydas supažindino su "Rašalo ašaromis", pajavairindamas ir kitomis laureato knygų antraštėmis. Bernardas Brazdžionis tarė linksmokai sueiliuotus žodžius.

Bronys Raila dėkojo susirinkusiems, supažindino su savo praeitimi. Jis ordiną priima motyvuodamas, ne kas suteikė, bet kodėl. Jo kalba priimta plojimais, atsistojimu.

Iškilnių pabaigoje, Los Angeles vyrų kvartetas, akomponuojant Raimondai Apeikytei, smagiai padainavo anais Nepriklausomos Lietuvos laikais B. Railos parašytus linksnam valsui žodžius, Kaune dainuotus kaip "Spaudos baliaus valsą". Toji daina tebegyva Lietuvoje ir užsienyje. Daugelis gal prisimena toje dainoje šmaikščius žodžius: "Karštai mylėk, bet moterim tu netikėk". Dainą senokai plokštelėn yra įdainavęs A. Šabanias. Rašytojas Aloyzas Baronas tiems žodžiams ir melodijai yra parašęs humoristinius įtarpus. Los Angeles vyrų kvartetas gražiai padainavo ir antrąją versiją.

Visi sudainavo "Ilgiausių metų, ilgiausių".

Programa – akademija fotografuota ir filmuota. Ilgai vaišintasi, ilgai kalbėtasi. Bronys Raila ir 61 metus ištikimai žmonos pareigas vykdanči Daneta Railienė dar kartą apdovanoti gėlėmis ir kitokiomis gėrybėmis.

Lauksime naujų Broniaus Railos knygų.

Kolegai Broniui Railai linkiu geros sveikatos. Jo kūrybinė stiprybė ir ištvermė savaime matysis knygų lapuose.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO IR JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVŲ KOMISIJOS DOKUMENTAI

"Dirva" jau kelis kartus rašė apie bendros LR Seimo ir JAV Lietuvių bendruomenės komisijos darbą Vilniuje. Dabar spausdiname ką tik gautus dokumentus, kuriuos mums atsiuntė šios komisijos narys J. Ardys.

Lietuvos Respublikos Seimo ir Amerikos (JAV) Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos PAREIŠKIMAS

Dėl Lietuvos nacionalinio saugumo prioritetų

Komisija teigia, kad Lietuvos narystė NATO yra būtina sąlyga Lietuvos nacionaliniam saugumui užtikrinti.

Lietuvai siekiant tapti NATO nare, būtina tuo pačiu metu veikti tiek politinėje, tiek karinėje srityje.

Šiuo metu yra labai svarbu:

operatyviai keistis informacija tarp Užsienio reikalų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos ir JAV Lietuvių Bendruomenės įstaigos Washingtone;

krašto apsaugos sistemos darbuotojai turi sparčiai mokytis bent vienos iš NATO oficialiai vartojamų kalbų;

sąmoningą Lietuvos apsisprendimą tapti NATO nare būtina aiškinti pasaulio visuomenei ir įtakingiems politikos veikėjams;

tikslinga kviesti į Lietuvą atitinkamus JAV Senato, Kongreso ir kitus valdžios narius, kad jie susipažintų su esama padėtimi.

Everistas Raišutis

Komisijos pirmininkas

Donatas Skučas

Komisijos pirmininkas

1996 m. kovo mėn. 23 d.

Lietuvos Respublikos Seimo ir Amerikos (JAV) Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos IŠ REZOLIUCIJOS

"Dėl Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos bendradarbiavimo su JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba"

Lietuvos Kultūros ministerijai siūloma dirbti tiesiogiai su JAV Lietuvių Bendruomene, pagal abiejų pusių galimybes sudarant sąlygas įjungti Amerikos lietuvių į Lietuvos kultūrinį įvykių planavimą bei organizavimą. Lietuvos Kultūros ministerija raginama kartu su JAV Lietuvių Bendruomene sudaryti bendrą darbo grupę, kuri rūpintųsi tautinio integravimo ugdymo programa pagal Lietuvos Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos apibrėžtus principus ir pavyzdines programas.

Everistas Raišutis

Komisijos pirmininkas

Donatas Skučas

Komisijos pirmininkas

1996 m. kovo mėn. 22 d.

ATOSTOGOS LIETUVOJE

(praėjusių metų vasaros išpūdžiai)

Aplankę daugybę giminių įvairiuose miestuose, apžiūrėję įvairias žymias Lietuvos vietas, nutarėme paskutines viešnagės Tėvynėje dienas pailsėti gamtoje.

Giminės mus atvežė prie

gražaus Dringio ežero, esančio Jonalaukio kaime, Ignalinos rajone. Ežero plotas – 715 ha. Ant kranto stovi didelė vila. Joje nuomojami moderniai įrengti kambariai, viduryje salės – baseinas.

Prie ežero įrengtos maudymosi vietos. Poilsiautojai

gali naudotis valtimis. Plaukioja gulbės. Ramybė ir tikras poilsis.

Vilos savininkai – Rimas ir Jolanta Klipčiai gyvena Šarkavos kaime, Ignalinos rajone. Jų telefonas 8 - 229-5333.

Mirga KIŽIENĖ

Vila ant Dringio ežero kranto. Nuotrauka D. Kižio

PAREIŠKIMAS

Dėl Rusijos Dūmos nutarimo atkurti SSRS

Lietuvos Respublikos Seimo ir Amerikos (JAV) Lietuvių Bendruomenės atstovų komisija, susipažinusi su Rusijos Valstybės Dūmos nutarimais "Apie tautų, buvusių susivienijusių į SSR Sąjungą, integracijos gilinimą ir 1991 metų gruodžio 12 dienos RSFSR Aukščiausiosios Tarybos nutarimo atšaukimą" bei "Dėl 1991 m. kovo 17 d. SSRS referendumo SSR Sąjungos išsaugojimo klausimų rezultatų juridinės galios Rusijos Federacijai – Rusijai", pareiškia, kad bandymai reanimuoti vieną žiauriausių ir pavojingiausių XX amžiaus sistemų yra labai pavojingi Rusijos Dūmos politiniai žingsniai. Jei ir toliau bus einama ta linkme, Rusijoje gali būti sustabdyti demokratėjimo procesai, sustiprėti imperialistinės tendencijos, o Vidurio ir Vakarų Europoje – kilti įtampa ir formuotis nauji tarptautiniai konfliktai.

Rusijos Dūmos juridiniai veiksmai Lietuvos neliečia. Okupuota Lietuva penkiasdešimt metų kovojo už savo laisvę ir 1990 metais laimėjo. Lietuva kartu su kitomis Baltijos šalimis nelengvai, bet sėkmingai eina savo pasirinktu keliu, vykdydama laisvos valstybės priedermes ir įsipareigojimus. Bet Rusijos Dūmos sprendimų įtakojami procesai Lietuvai kelia didelį susirūpinimą. Visa tai dar kartą rodo, kad tų Europos tautų, kurios aiškiai tęsia demokratinius procesus bei siekia integruotis į Vakarų sistemas, jungimas į NATO sistemą yra neišvengiamas ir neatidėliotinas, o finansinė parama imperialistinėms Rusijos užmačioms remti yra nepateisinama.

Dar kartą reikšdami didelę nuostabą ir nerimą dėl Rusijos Dūmos padarytų sprendimų, mes vis dėlto viliamės, kad demokratėjimo vyksmas Rusijoje nebus sustabdytas, o santykiai tarp tautų Rytų ir Vidurio Europoje nepablogės.

Everistas Raišutis

Komisijos pirmininkas

Donatas Skučas

Komisijos pirmininkas

1996 m. kovo mėn. 20 d.

AMERIKOS LIETUVIŲ NAUJIENOS

BIRŽIŠKŲ FONDAS

Eugenija Barškėtienė

Biržiškų pavardė buvo gerai visiems žinoma Lietuvoje prieš sovietų okupaciją. Mykolas Biržiška buvo lietuvių literatūros istorikas ir lietuvių tautosakos tyrinėtojas, prof. Vaclovas – bibliotekininkas (nors buvo baigęs teisę), o prof. Viktoras – matematikas. Visi trys broliai profesoriavo Pabaltijo (Baltic) universitete. Mykolas Biržiška taikliai pastebėjo, kad iš Vilniaus baroko nutūpėm į Hamburgo barakus, nes profesorai ir studentai iš tikrųjų įsikūrė Hamburgo barakuose.

Gyvendami Hamburge, o vėliau Pinneberge profesorai vargo tuos pačius lagerio vargus, bet jiems atidavus visą savo energiją ir laiką universitetui, mes turėjome laimę semtis mokslo šviesos.

Norėdami pagerbti jų atminimą, buvusių Pabaltijo Universiteto profesorų ir studentų vardu nutarėme pinigų, apmokėjus visus minėjimo išlaidas, paskirti Biržiškų vardo fondui.

Biržiškų vardo fondas buvo įkurtas 1990 metais Vieksniškių draugijos pirmininkės Aušrelės Gurauskaitės. Taip pat yra Biržiškų vardo komisija, kurios pirmininku yra Vilniaus universiteto rektorius Rolandas Pa-

P.Kubilienė praneša apie Biržiškų fondą per Baltic universiteto įkūrimo 50-mečio minėjimą Čikagoje, Jaunimo centre. S.Budiejaus nuotrauka

vilionis

Biržiškų vardo komisija sudarė programą, kur be pastatyto paminklo dar numatyta: 1) rūpintis, kad būtų restauruotas namas Biržiškų tėviškėje ir jame įrengtas muziejus; 2) kaupti jų ir apie juos parengtą mokslinę medžiagą; 3) pažymėti buvusį Biržiškų namą memorialine lenta; 4) skirti Biržiškų vardines stipendijas studentams; 5) skirti jų vardu premijas už geriausius literatūrologijos, knygotyros ir matematikos darbus kas 3-5 metai; 6) parengti ir išleisti Biržiškų

rinktinius raštus.

Prisidėdami prie šitų projektų, mes pagerbiame savo profesorius, savo gyvenimo dalį atidavusius Pabaltijo universitetui.

Apie Biržišką dar teko girdėti, kad 1897 metais, kai jie visi buvo gimnazistai, įvyko gyventojų surašymas. Tada Mykolas užsirašė, kad jis yra lenkų tautybės, Vaclovas – lietuvių, o Viktoras – žemaičių. Tačiau 1918 metais Mykolą Biržišką randame tarp pasirašiusių Vasario 16-osios dienos Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

Baltic universiteto įkūrimo 50-mečio minėjimo dalyviai

LIETUVOS VYČIŲ 83-ASIS SUVAŽIAVIMAS

Regina Juškaitė

Lietuvos Vyčių 83-sis metinis seimas susirinks rugpjūčio 7-11 d. Holiday Inn viešbutyje, 195 Westgate Drive, Brockton, Massachusetts. Seimą globo Brocktono pirmoji kuopa.

Prieš suvažiavimą pageidaujantiems numatyta kelionė į istorinį Plymouth miestą. Aplankysime Plymouth sodinius (plantation) ir Mayflower II, valgysite garsiaame McGrath's restorane, pamatysime žymų Plymouth akmenį, pasivaikšiosime ir pasigrožėsime krantine. Vakare aplankysime Our Lady of

Sorrows vienuolyną ir slaugos namus.

Ketvirtadienį – rugpjūčio 8 d., atidarant suvažiavimą bus aukojamos šv. Mišios šv. Kazimiero bažnyčioje, Brocktone. Po to pasodinsime medelį suvažiavimui atminti.

Penktadienį, rugpjūčio 9 d., aptarus einamuosius reikalus, kultūrinę vakaro programą atliks Marytė Bizinkauskas ir Danutė Mikiška.

Šeštadienį – rugpjūčio 11 d. seimo uždarymo šv. Mišios bus aukojamos šv. Kazimiero bažnyčioje.

Suvažiavimo dalyvių registraciją tvarko Marytė Bizinkauskas ir Veronica T. Cote, 424 North Cary Street, Brockton, MA 02402; tel. – (508) 586-0650. Kaina: suaugusiems 1 asmeniui) 120 dolerių – iki birželio 1 d.; po birželio 1 d. – 125 dol. Jaunimui (iki 18 metų amžiaus) – 80 dolerių į šią kainą įeina susipažinimo vakaras su užkandžiais ketvirtadienį, Kultūros vakaras penktadienį, banketas šeštadienį, pusryčiai sekmadienį bei naudojimas autobusu.

STASIO BUTKAUS ŠAULIŲ KUOPOS METINIS SUSIRINKIMAS

Stasio Butkaus šaulių kuopos metinis narių susirinkimas balandžio 21 d. įvyko šv. Antano parapijos patalpose Detroite. Jame dalyvavo 24 nariai ir svečiai. Susirinkimui vadovavo kuopos vadas Jonas Šostakas. Kuopos kapelionas kunigas Alfonsas Babonas sukalbėjo invokaciją. Susikaupimo minute pagerbti mirusieji nariai.

Praėjusio metinio susirinkimo protokolą perskaitė sekretorė Regina Juškaitė. Vado pavaduotoja Danutė Petronienė pranešė, kad vyko du posėdžiai ir viena gegužinė "Pilėnų" stovyklavietėje, padėjo visiems už talką. Susirinkimui reikėjo išrinkti naują vadą, nes buvusiam vadui Eduardui Milkui susirgus, jo pareigas turėjo tęsti pavaduotoja. Vadu išrinktas Jonas Šostakas, o Danutė Petronienė pasilieka jo pavaduotoja.

Į kuopą įstojo du nauji nariai: Algis Plečkaitis ir Rimgaudas Švoba. Dabar kuopoje yra 40 narių. Praeitą vasaros piknikas buvo pelningas. Šiomet gegužinė bus ruošia "Pilėnų" stovyklavietėje, sekmadienį, birželio 30 d. Bus kepamas jautis. Buvo pasiūlyta, kad lituanis-

tines mokyklos mokiniai dalyvautų konkurse. Dauguma susirinkimo dalyvių galvoja, kad ši idėja yra labai gera.

A.a. Vinco Tamošiūno pagerbime buvo surinkta 360 dolerių aukų tremtiniais ir partizanams. Liudas Grunavas pridėjo dar 50, kad galėtume nusiųsti 410 dolerių. LSSI vadas Mykolas Abarius pranešė, kad jis važiuos į Lietuvą rugpjūčio pabaigoje ir galės tas aukas nuvežti ir pristatyti įgaliojamam žmogui. Peraeitą vasarą J. Šostakas Lietuvoje buvo apdovanotas dviem bronziniais medaliais už rezultatus sportiniame šaudyme.

Gautas laiškas iš Vaikų "Vilties" organizacijos. Buvo nutarta paaukoti 150 dolerių vieno našlaičio globai.

LSSI vadas Mykolas Abarius pranešė, kad 1997 metais vyks visuotinis šaulių suvažiavimas. Tikslī vieta ir data dar nenustatyta. Švyturio jūrų šauliai ruošia vasaros sezono atidarymą "Pilėnų" stovyklavietėje, sekmadienį, gegužės 19 d. Joninės švęsime sekmadienį, birželio 23 d. Vadas Abarius padėjo visiems ir tarė: "Iki pasimatymo Pilėnuose".

Regina JUŠKAITE

CLEVELAND'o LIETUVIŲ ŠV. JURGIO PARAPIJOJE

Gerardas Juškėnas

Clevelando šv. Jurgio parapijoje kasmet švenčiamas Atvelykis tapo parapijos tradicija. Antrąjį Velykų sekmadienį po Sumos maldininkai suėjo į parapijos salę. Ten jų laukė puikus velykinių valgių stalas. Klebonas kun. J. Bacevičius po maldos palaimino šventės dalyvius ir stalą. Vos jam pabaigus apeigas, sulaukėme Velykų bobutės, kuri pasveikino kleboną, apdovanodama jį velykaičiu. Paskui ji pasakojo vaikams pasakas. Tikra močiutė senglavėlė – sulinkusi,

lazdele besiramsčiodama, apėjo visus, kiekvienam tardama mielą žodelį. O jos vardą sužinosite ateinančiais metais, jei šiemet neaplinkėte šv. Jurgio parapijos per Atvelykį.

Klebonas dėkojo Parapijos tarybos nariams ir savanoriams talkininkams, kurie aną savaitę įtemptai plūso, ruošdami Atvelykio šventę. Ačiū skaitlingiems svečiams, kurie džiaugėsi puikiomis vaišėmis ir programa. Šio renginio pelnas atiteko parapijos veiklos fondui.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS SEIMAS

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos 24-asis seimas posėdžiaus rugpjūčio 30-31 ir rugsėjo 1-ąją Čikagoje, Balzeko lietuvių kultūros muziejaus patalpose, 6500 S.Pulaski Rd.

Sąjungos narius prašome įsidėmėti šią datą.

ALTS seimą globo Čikagos skyrius, kuriam vadovauja Eleonora Valiukėnienė.

ALTS valdyba

DAINA IŠ TĖVYNĖS

Vytautas Matulionis

Kauno choras "Leliumai" koncertiniais (vakariniais) ir ...

... ir tautiniais rūbais. V.Bacevičiaus nuotraukos

Kauno mišraus choro "Leliumai" koncertas Clevelande, Dievo Motinos parapijos salėje, 1996 m. balandžio 13 d., jų pirmosios kelionės į Ameriką (balandžio 10-25) proga, Villa Maria Chorale kvietimu. Choro meno vadovas ir dirigentas – prof. Albinas Petrauskas. Chormeisteriai Ramutė Streimikytė ir Audrius Petrauskas. Programoje lietuvių ir kitų kraštų kompozitorių dainos ir giesmės. Choro vardas paimtas iš liaudies dainos "Leliumai". Chorą sudarė 29 moterys ir 20 vyrų, dainavusių lietuviškai, angliškai, latviškai, ispaniškai ir lotyniškai. Koncerto klausėsi virš 400 labai juo patenkintų klausytojų. Koncerto rengėjai Clevelande – Ateities klubas.

Koncertas prasidėjo vakariniais rūbais pasidabinusių dainininkų giedama visiems gerai žinoma J. Dambrausko "Malda už tėvynę" (angliškoje programos dalyje kažkodėl įvardinta kaip "Pray for the Motherland", gal būt nubyrėjus žodžio "prayer" galūnei "er"). Šioje giesmėje iškart išryškėjo nemenkas choro sugebėjimas dainuoti gražiu, jausmingu pianissimo, kartu išpūdingai naudojant ir crescendo-decrescendo. Giesmėje pirmavo moterų balsai, buvo jaučiamas sodrių vyriškų balsų stygius.

J. Kačinsko "Beržas" buvo patrauklus J. Tysliavos žodžiais ir lyrišku jų įvilkimu į muzikinį rūbą. "Heroes pugnate viri" (Jacobus Gallus, 1550-1591), atlikta lotyniškai, domino judria slinktimi ir staccato skiemenavimu. Ir čia moterų balsai lankstumu ir skaitlingumu pranoko vyrus. Tylioji "Žemaičių plentas" (muzika – A. Martinaičio, žodžiai – M. Martinaičio) lietuviškoje programos dalyje įrašyta kaip "Tolimas kelias", o angliškoje išversta į keistai skambantį, lyg iš zodiako ženklų paimtą "Sagittarian Road". Ar ne tiksliau būtų "Samogetian Road"? Tai buvo graži choro, solinių įtarpų ir skudučių pynė.

Latviškoji "Mote saule" (J. Peters), diriguojama Ramutės Streimikytės, lėta slinktimi, perpinta naujoviškiau aidinčiais sunkiais sąskambiais, pareikalavo išskirtinio dainininkų susikaupimo, primenančio klausytojams, kad "Leliumai" naujesnės muzikos nevengia, supranta jos poreikius, yra suvokę jos ypatybes. "Agnus Dei" (iš J. Rutter *Requiem*) pagiedotas lotyniškai ir angliškai, dvelkė ramia bažnytine nuotaika.

Amerikietiškoji "spiritual" "My Lord, What a Morning", nors atlikta angliškai su dar girdimu akcentu, buvo vienu iš pačių gardžiausių šio

koncerto "patiekalų". Geru kvėpavimu paremti pianissimi čia buvo žavūs, ilgoms, lėtai vilnijančioms frazėms magiškai ištirpstant ore. Dainos nuotaika puikiai suprasta ir įprasminama dainuojamuose žodžiuose.

Po tokios pamaldžios svajos sekusi J. Juozapaičio moderni miško idilija "Girumai" buvo tikras svaiginančiai besisukęs muzikinių staig-

"Leliumai" choro solistei R.Streimikytei gėles teikia K.Stankutė. V.Bacevičiaus nuotrauka

menų verpetas. Tai lyg šio šimtmečio muzikinis Anykščių šilelis: čia ir medžių ošimas, ir paukščių ulbėjimas, ir žvėrelių balsų klegesys, ir nežabotas gamtos gyvastingumas. Sprechstimme, chromatiniai slidinėjimai, suraizgytos – sumazgytos balsinės partijos – viskas buvo lengvai nugalėta.

Pirmasis antrosios koncerto dalies kūrinys, giedamas jau tautiniais rūbais pasirėdžiusių choristų, buvo "Hallelujah Chorus" iš G.F. Haendelio oratorijos "Mesijas". Keistas sutapimas: ši oratorija pirmą kartą buvo atlikta labdarai skirtame koncerte, Dubline, Airijoje, lygiai prieš 254 metus (1742. 04. 13) pačiam kompozitoriui diriguojant. Leliumiečiai giedojo šį didingą chorą ne originalo anglų kalba, bet lotyniškai! Atrodo, kad ne tik rašantysis, bet ir dauguma koncerto klausytojų šį kūrinį lotyniškai girdėjo pirmą kartą. Ši pakili oratorinė ištrauka skambėjo gražiai. Net ir aukščiausios vietos moterims sunkumų nesudarė, tačiau, ir vėl buvo labai jaučiama vyriškų balsų stoka. Nors ir gražiabalsiai, jie nepajėgė atsverti šviesių sopranų ir minkštų altų. Pripratusiems prie didžiulių simfoninių chorų, šis kūrinys čia skambėjo "siauriau".

Maironio žodžiams sukurta Č. Sasnausko "Užmigo žemė" dvelkė pavadinimą atspindinčia ramybe. Joje balsų sodrumu išsiskytė altai, bet tenorai buvo silpnoki.

Savotiškai įdomiai nuskaubė liudies daina "Pasipilūdo antelė", su trumpučiu, bet švelniu soliniu įtarpu. Greita liudies daina "Šarkela, varnela" (aranž. J. Tamulionio) nuoširdžiu muzikiniu juoku užkrėtė ir klausytojus. "Tykus buvo vakarėlis" (harm. J. Švedo) buvo artima nesužalotu, meniškai išryškintu muzikiniu liaudiškumu. "Leliumų" sugebėjimas dainuoti tyliai, bet raiškiai, čia švelniai glamonėjo

vo pilnos jausmo, tačiau atitrūkti nuo lietuviško svajingumo ir sušibirkščiuoti pietietiška ugnimi nebuvo taip lengva. Jautėsi kažkoks drovumas, susivaržymas.

Koncertas užbaigtas linksmu, šelmiška, trankia A. Bražinsko (ne Č. Sasnausko, kaip lietuviškoje programoje

Į "Leliumų" koncertą atvyko žymus daktaras John de Stefano su žmona. Daktaras daug padėjo Lietuvos vaikams, darydamas sudėtingas operacijas.

V.Bacevičiaus nuotr.

įrašyta "Karčiama" (žodžiai – V. Bložės). Pati smagiausia šio puikaus vakaro daina, sumaniai išprausta į muzikinį rėmą, spalvingai atkūrė aludėje besivaišinančiųjų nuotaikas: nuo alučio ir kitokio gėralo kaitinamų galvų nekalto klejojimo, mekenimo ir kikenimo, iki apgaulingai "drausaus" vapaliojimo ir riaumojimo, viskam palaipsniui susiliejančiam į kurtinantį žmoniškų garsų alasą. Tai buvo tokia darni balsų mišrainė, jog atrodė kad choristai dainavo kas sau, visai nekreipdami

klausytojo ausį.

Ispaniškai padainuotos dainos: "Oy comamos" (muz. J. del Encina), palydima kastanjetų, tamburino ir mušamųjų lazdelių, Venecuelos liudies daina "Alegres pregonan" (aranž. V.E. Soch) ir kubiečių daina "Aną vakarą" (muz. E. Lekuan), kurioje ritmą brėžė barškantys "maracas", bu-

dėmesio į kitus "įkaušėlius". Tačiau iš tikrųjų ši "palaida bala" buvo nepaprastai tiksliai surepetuota, dainininkams niekur nepasimetant, gerai išnaudojant gausias vaidybinės progas, kol, galų gale, šis "drausmingas chaosas" pražydo kvapniu muzikiniu žiedu. Įkaitusiems plojančių (Nukelta į 8 psl.)

DAINA IŠ TĖVYNĖS

(Atkelta iš 7 psl.)

klausytojų delnams neatlyžtant, choras dar pridėjo porą dainų: pirmąją apie nuniokotą pinavijų darželį ir ramiai banguojančią "Už jūrų marių".

Prieškoncertiniai skelbi- mai žadėjo daug, todėl daug

tutinumus nesiveržia, pigių efektų nesivaiko, yra labai jautrus dainuojamam tekstui. Dirigentą dainininkai seka labai atidžiai: ne tik jo rankų mostus ar viso kūno judesį, bet, atrodo, ir kiekvieno pirš-

to mažiausią virptelėjimą.

Kai kurių dainų įdomus naujoviškesnis apipavidalini- mas, išradingesnė harmoni- zacija, privertė šio koncerto klausytojus iš arčiau pažvelgti į lietuviškos dainos inter-

"Leliučių" choro vadovas A.Petrauskas su "Indians" komandos marš- kinėliais – "apraga repeticijoms". Chorui dėkoja Cleveland'o "Ateities" klubo pirmininkas R.Bridžius. V.Bacevičiaus nuotrauka

ir tikėtasi. Džiugu pastebėti, kad "Leliučių" tuos pažadus su kaupu ištesėjo. "Leliu- mai" nesiriboja tik lietuvių liaudies dainomis, nors jos ir lemia choro gyvavimą, bet yra giliai šaknis įleidę ir pa- saulio muzikos lobynan, tuo labai praturtindami ne tik sa- ve, bet ir klausytojus. Choro balsai – rinkiniai, švelnaus tembro, žinoviškai suliedinti į vieną, šiam junginiui būdin- gą, švelnų, skaidrų, skambų garsą, atskiram balsui niekur neprasikišant. Šio choro stip- rybė ir papuošalas yra suge- bėjimas dainuoti tyliai, rei- kalaujantis ypatingo balso

Atmintina akimirka. Susitiko muzikai atsidavę žmonės: Cleveland'o Dievo Motinos bažnyčios choro vadovė Ri- ta Kliorienė, prof. Albinas Petrauskas ir ilgametis M.K. Čiurlionio ansamblio pirmininkas Vladas Plečkaitis

pretacines galimybes ir prisi- pažinti kad, nors ir apgaubtas neįprastais sąskambiais, ta- lentingų kompozitorių ranko- se gilus esminis mūsų dainų paprastumas neišnyksta.

Kultūrinis bendradarbia- vimas su Lietuva yra ne tik pageidaujamas, bet ir būtinas tolimesniam lietuviybės kles- tėjimui išsivijimoje. Po anksty- vesnių, meniškai nereikšmin- gų kai kurių Lietuvos "pro- fesionalų" chorų viešnagių, šis koncertas buvo lyg gai- vaus pavasario vėjelio gūsis. Būtent tokie dainos menin- kai yra visuomet mielai lau- kiami.

"Leliučių" choro vadovas A.Petrauskas susitinka su gi- minėmis Cleveland'e. Iš kairės: V.Aukštuolis, Lina ir Albinas Petrauskas, M. Aukštuolis, N.Aukštuolienė

valdymo. Jų pianissimo ne duslus, bet vaikus, grynus, vientisas lyg verpiama gija, iki paskutinio šnabždesio tvirtas intonacijoje. Tikslus chromatinis skalių ar jų dalių dainavimas yra stebinantis. Choro garsas yra lankstus ir, nors ne ypatingai galingas, tačiau ausiai labai malonus, pakankamos muzikinės kul- tūros. Labai gražiai naudoja- mas crescendo-decrescendo: jis "pražysta" ir "nuvysta" beveik nejučiomis. Choras pasižymi nuosaikumu, į kraš-

Susitikimai Cleveland'e. Iš kairės: Henrikas Stasas ir Ingrida Bublienė su "Leliučių" choro dalyviais. V.Bacevičiaus nuotrauka

KAUNO MEDICINOS DRAUGIJOS ĮKŪRĖJAMS ATMINTI

Giedra Gudauskienė

Medicinos istorikė dr. Jūratė Norvaišienė gimė Kaune, inteligentų šeimoje. Ji labai daug rašo spaudoje medicinos temomis. Savo daktarinei disertacijai ji pasi- rinko temą "Kauno Medici- nos draugija ir jos reikšmė sveikatos apsaugos ir medi- cinos mokslo vystymuisi Lietuvoje 1919 - 1940 me- tais." Disertacija apginta 1972 metais Minsko Medici- nos institute.

rinkinyje tezes apie Kauno Medicinos draugiją. Po poros metų, dalyvaudama medici- nos istorikų konferencijoje, skirtoje Tartu universiteto 350 metų įkūrimo sukakčiai paminėti, ji skaitė pranešimą "60 metų pirmajam Lietuvos gydytojų suvažiavimui".

1985 metais Rygoje įvyko XIV-oji Pabaltijo mokslo istorikų konferencija. Daktarė J. Norvaišienė joje perskaitė pranešimą "Lietu-

KAUNO MEDICINOS DRAUGIJOS

1919-1940

ĮKŪRĖJAI GYDYTOJAI
MOTIEJUS NASVYTIS

1890-1971

JUOZAS ŽEMGULYS
1890-1941

Paminklinė atminimo lenta Medicinos draugijos įkūrėjams: M.Nasvyčiui ir J.Žemguliui

Sovietų okupacijos metu nagrinėti prieškarinio Lietuvos mokslo istoriją daug kam at- rodė pavojinga. Tačiau gydy- toja Jūratė nebijojo ir viso- mis progomis kalbėjo apie Kauno Medicinos draugijos reikšmę. 1974 metais XXII- ojoje Kauno Medicinos insti- tuto konferencijoje ji skaitė pranešimą apie I-ąjį Lietuvos gydytojų suvažiavimą, daug dėmesio skirdama Medicinos draugijos įkūrėjams – dak- tarams Motiejui Nasvyčiui ir Juozui Žemguliui. Dr. Motie- jus Nasvytis – mano tėvas, miręs 1971 metais. Dr. Juozą Žemgulį nukankino sovietų okupantai, bėgdami iš Lie- tuvos 1941 metais.

vos gydytojų sąjunga 1924 - 1940 metais". Tarp šios sąjungos įkūrėjų minimas ir dr. M.Nasvytis. Žurnalo "Mokslas ir gyvenimas" 1989 metų 4-me numeryje išspausdintas jos straipsnis apie dr. M.Nasvytį. Jau atkūrus Lietuvos nepri- klausomybę, 1991 metais Kaune įvykusiame Lietuvos gydytojų suvažiavime buvo paminėtos 100-osios jo gim- mo metinės.

M.Nasvytis buvo medi- cinos kursų steigėjas ir lek- torius, ilgametis korporacijos "Fraternitas Lithuania" na- rys. Dr. Jūratės Norvaišienės rūpesčiu Kauno Farmacijos ir Medicinos muziejuje Me-

Prie atminimo lentos susirinko bendražygiai ir gerbiantieji šviesų Lietuvos gydytojų atminimą

1980 metais Taškente, II-ajame SSRS Medicinos istorikų suvažiavime J.Nor- vaišienė perskaitė pranešimą ir išspausdino mokslo darbų

dicinos draugijos organi- zatoriams dr. M.Nasvyčiui ir J.Žemguliui atidengta atmi- nimo lenta.

BE PAVADINIMO

Vladas Vijeikis

ir arkliai auga miškuose. Varlės yra karvių didumo. Jeigu sutinki varlę ant kelio, turi apvažiuoti aplink, kad neapverstų vežimo. Vaisiai auga ant visų medžių ir gali skinti, kiek tik nori..."

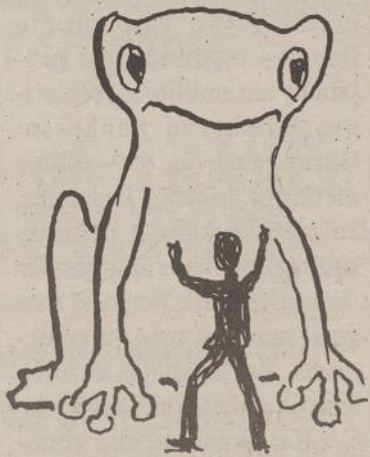
Visa tai surašyta ant popieriaus ir antspauduota. Vargonininkas skaitė du kartus. Įsidėmėkite, kad laiškas patvirtintas antspaudu ir vargamistro paliudytas. Tokį laišką gavęs, nevenusėdi vietoje. Kaip pakliūti į tą laimės šalį? Ne taip jau sunku. Reikia tik nusigauti iki Hamburgo, o iš ten laivai veža nemokamai. Pėsčiomis arba važiuotas emigrantas pasiekia Hamburgą. O čia jo laukia agentas, kuris tikrai veža nemokamai į Ameriką. Tik reikia pasirašyti, kad dirbsi tris ar penkis metus jo nurodytoje vietoje. O ta vieta – anglių kasyklos.

Man teko išgirsti apie Ameriką, kai buvau šešiolikmetis. Atsitiko taip, kad žinomas keliauninkas Vincas Uzdavinys skaitė paskaitą apie Ameriką, kurioje lankėsi. Jis net rodė iliustracijas per kažkokias lempas. Nieko nebeprisimenu iš tos paskaitos, bet vienas posakis įstrigo iki šiol. Jis sakė: "Kai vinis nukrinta žemėn, tai darbininkas nesilenkia jos pakelti, nes jo pasilenkimas daugiau kainuoja negu vinis" Tas mane labai sujaudino. Aš traukdavau surūdijusias vinis iš tvorų. O ten net nesilenkia jos pakelti. Koks tai nuostabus kraštas! Jeigu dėl vinies nesilenkia, tai bulvės ir lašiniai – kojomis paspiriami.

Ypatingą išpūdį padarydavo kas nors apsilankęs iš Amerikos su aukso retežėliu, kurio gale tikėjo laikrodis, tuo laiku vadinamas dziegorium, per pilvą. Tik niekam neatėjo mintis paklausti, kiek jam teko prikasti anglių Pensilvanijos kasyklose, kad galėtų dziegorium pasipui kuoti. Ir kiek jis praverkė, besiilgėdamas savo gimtųjų žalių laukų. Bet išdidumas, tuo laiku vadinamas fanaberija, neleido to išpasakoti. Žiūrėk į dziegorių ir stebėkis mano turtais!

Štai lenko laiškas į tėvynę, parašytas devyniolikto šimtmečio pabaigoje.

"Čia Amerikoje gali pasiimti žemės tiek, kiek tau reikia. Tu darai, ką nori. Niekas tavęs neseka. Kviečiai ir kiti pasėliai pjaunami du kartus per metus. Žemės nereikia nei arti, nei tręšti. Mėšlas deginamas arba metamas į vandenį. Auksas kasamas kaip bulvės. Kiškiai – didžiuliai ir jie nebijo žmogaus. Gali turėti mėsos, kiek nori. Kiaulės, galvijai

Cleveland – Šiauliai

VLADO STOŠKAUS DOVANA "AUŠROS" MUZIEJUI

Olga Čaplenė

Šiaulių "Aušros" muziejinius labai nudžiugino V. Staškaus iš Detroito dovano-ta Lietuvių enciklopedija. Tarp 37 -jos tomų atradome ir iki šiol nematytus – I tomo priedą su prenumeratorių sąrašu bei kartu su LE 1956 metais išleistą Lietuvos žemėlapi.

Esame nepaprastai dėkingi gerbiama V. Staškui už šią didžiulę ir vertingą dovaną, kurios reikšmę ypač gerai žino muziejininkai. Šis universalus leidinys labai reikalingas mūsų kasdieniniame darbe – ruošiant leidinius, rengiant parodas ir minėjimus.

1990 metais į "Aušros" muziejų atkeliavo pirmoji didelė knygų siunta iš JAV. Iš pradžių niekaip nesupratome, kas siunčia. Mat nebuvo atgalinio adreso. Tik vėliau paaiškėjo, kad paslaptinis siuntėjas (tarp kitų knygų buvo ir 12 įvairių LE tomų) –

Antanas Mažiulis iš Bostono, LE etnografijos skyriaus redaktorius, 1939 ir 1941 metais bendradarbiavęs ir su "Aušros" muziejumi.

Iš jo atsiųstų prisiminimų sužinojome ir tai, kad dr. Domas Jasaitis iš JAV siūsdavo kiekvieno LE tomo po vieną egzempliorių į Šiaulius, miesto bibliotekai. Deja, šie tomai Šiaulių nepasiekė, matyt, "įstrigo" Vilniuje o gal Maskvoje...

Laikai pasikeitė. Mums labai pasisekė, kad atsiliepė p. V. Staškus, gerai žinomas JAV lietuvių visuomenės veikėjas, BALF-o direktorius nuo 1952 metų, ypač daug nusipelnęs šalpos darbe. Pasisekė ne tik dėl to, kad šio žmogaus dėka išgijome vieną iš vertingiausių lietuvių leidinių, bet dar ir todėl, kad dovanotojas – buvęs šiaulietis. Jis mūsų mieste baigė berniukų gimnaziją, o po teisės studijų Vytauto Didžiojo

universitete joje dirbo.

Atsiųstoji V. Staškaus LE verčia dar kartą ir dar kartą stebėtis, kiek darbo, pasiukojimo ir širdies buvo įdėta į šį, daugiau kaip prieš 40 metų pradėtą ir užbaigtą darbą. Jo reikšmę Juozas Girnius, LE baigiamojo tomo redaktorius nusakė taip: "Sulaukti savo pirmos pilnos enciklopedijos kiekvienai tautai yra reikšmingas įvykis – lyg brandos egzaminai ta prasme, kad žmonijos žinią yra dokumentiškai įglaudžiama į tos tautos kalbą. Tragiška lemtimi lietuvių tauta turėjo savo pirmosios enciklopedijos sulaukti iš išeivių (bene vienintelis atvejis)".

Prasmingi rašytojo Petro Skodžiaus žodžiai, kad "patvariausia gyvenime tai, ką palieki kitiems", tinka ir LE leidėjams, bendradarbiams bei rėmėjams, tarp jų ir mūsų gerbiama Vladui Staškui.

Šiaulių berniukų gimnazija (apie 1930 m.), kurioje mokėsi V.Staškus. Nuotrauka iš "Aušros" muziejaus fondų

ISTORINIO ŽYGIO Į VILNIŲ DALYVIAMS!

Lietuvos Atsargos Karininkų sąjungos Centro Valdyba ir žurnalo "Kardas" redakcija planuoja išleisti knygą, kurioje būtų aprašytas 1939 metų Lietuvos kariuomenės istorinis žygis į Vilnių. Tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje dar yra gyvų šio žygio dalyvių bei liudininkų, menančių kaip Gedimino kalne buvo iškelta trispalvė mūsų valstybės vėliava.

Norėdami prisidėti prie šio sumanymo įgyvendinimo krepiames į prieškarinės Lietuvos kariuomenės eilinius ir karininkus, dalyvavusius šiame žygyje, dabar gyvenančius išeivijoje, prašydami juos atsiųsti savo prisiminimus numatytos istorinės knygos leidėjams. Prašome aprašyti savo dalyvavimą mi-

nėtame žygyje: pasiruošimą, išgyvenimus žygio metu, nuotaiką įžengiant į Lietuvos sostinę – Vilnių, pergyvenimus, patirtus tarnybos Vilniuje ir Vilniaus krašte metu. Pageidautina, kad prisiminimai būtų atspausdinti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu. Jeigu turite nuotraukų ar kokių nors dokumentų, liudijančių apie to žygio dienas, prašome juos pridėti prie savo prisiminimų aprašymo. Visa tai, savininkui prašant, knygos rengėjai sugrąžins atgal.

Jei kam sunku paruošti savo prisiminimus raštu, galima juos pateikti ir gyvu žodžiu, t.y. įkalbėti į garsinę juostelę. Kasetės su garso įrašais, savininkui pageidaujant, taip pat bus grąžintos.

Jūsų prisiminimų laukiamė iki birželio 30 d. Juos galite siųsti į Lietuvą žurnalo "Kardas" redaktoriui – dim.kpt. A.MARTINIONIUI adresu: PO BOX 1847, 2043 Vilnius-43 arba Lietuvos Atsargos Karininkų sąjungos Centro Valdybos pareigūnui – dim.mjr. J.KRAKAUSKUI adresu: Jogailos g. 12-5, Vilnius 2001. Išeivių prisiminimus priima ir LKVS "Ramovė" Centro Valdybos pirmininkas dim.mjr. E. VENGIANSKAS adresu: 9029 Warren Woods Rd, Lakeside MI, 49116, USA. Visa gauta medžiaga bus persiųsta į Lietuvą.

Su kariška pagarba
LKVS "Ramovė"
Centro Valdyba

SPORTO ŽINIOS

Edvardas Šulaitis

"LITHUANICA" PRADĖJO SEZONĄ

Pirmose pavasario rato rungtynėse balandžio 14 d. Lemente "Lituanicos" vyrų futbolo komanda sužaidė lygiomis su pajėgia lenkų "Lightning" vienuolike. Vėsiame, vėjuotame ore tik apie 40 "priesikusių" žiūrovų matė gana permainingą žaidimą ir ryškiai pastebimą žaidėjų pavasarišką formą, nes tai buvo pirmosios rungtynės po gana ilgą pertrauką lauko aikštėje.

Rungtynių pradžioje, žaisdami pavėjui, lenkai jau 10-tą minutę nuginklavo pirmą kartą "Lituanicos" vartus saugantį West Dapkų. Po penkių minučių, po gražaus Gyčio Kavaliausko padavimo, Virgis Žuromskas rezultatą išlygino. Mūsiškių gynibai suklydus, lenkai persvėrė pasekmę savo naudai: 2 - 1. Po pertraukos pasikeitus aikštės pusėmis, "Lituanica

gerokai atakavo varžovų vartus, nors įvarčio reikėjo laukti gana ilgai. Tik trisdešimtoje minutėje iš maždaug 30 jardų skirtas baudos smūgis padėjo Vytui Ankstučiui rezultatą išlyginti. Nežiūrint, kad "Lituanica" dar turėjo daug progų įvarčiams pasiekti, galutinė pasekmė nepasikeitė iki baigiamojo teisėjo švilpuko.

ARVYDAS SABONIS – AMERIKOS TELEVIZIJOJE

Jau antrą kartą šiomet per kabelinę visą Ameriką apimančią televizijos stotį teko matyti programėlę apie mūsų žymųjį krepšininką, šiuo metu žaidžiantį Portlando profesionalų komandoje, Arvydą Sabonį. Tokia programėlė, užtrukusi 4 minutes, buvo perduota balandžio 17 d. profesionalų komandų (Indiana – Detroitas) rungtynių pertraukos metu.

Siužeto pradžioje buvo rodomi vaizdai iš olimpinio žaidynių, kuriose Sabonį matėme su Lietuvos rinktinės uniforma. Po to prabilo Portlando profesionalų komandos prezidentas, kuris nepagailėjo gražių žodžių mūsų krepšininkui. Buvo kalbinamas pats Arvydas,

kuris kalbėjo lietuviškai, o jo pasakojimas tuo metu buvo verčiamas angliškai. Jis taip pat parodytas su žmona ir vaikais prie jų namo Portlande. Gražius žodžius jam paskyrė komandos treneris P.J. Carlessimo, jo komandos draugai – Rod Strickland, Chris Dudley. Puikiai apie Sabonį atsiliepė žymusis JAV rinktinės žaidėjas David Robinson, kuris prieš Sabonį žaidė 1988 m. olimpinėse žaidynėse Korėjoje.

Šios laidos vedėjas Ernie Johnson paaikškino, kad Sabonis yra rimčiausias kandidatas šių metų NBA lygos naujoko – "Rookie of the Year" apdovanojimui. Jis nurodė, kad Sabonio pasiektų taškų vidurkis 14,5 yra kiek blo-

gesnis negu kelių kitų, tačiau Sabonis vidutiniškai rungtyniauja tik 24 minutes, kai tuo tarpu, kiti – žymiai ilgiau. Todėl jis teigė, jog Sabonis yra vertas šio titulo.

Čia reikia dar pridėti, kad A. Sabonis buvo paskelbtas kovo mėnesio pabaigos geriausioju savaitės žaidėju NBA lygoje. Jo klubas per tą savaitę žaidė 4 rungtynes ir visas laimėjo, o Sabonis per šias rungtynes vidutiniškai pelnė 20,3 taško, atkovojo po 9,54 atšokusį kamuolį, blokavo 2,3 varžovų metimų. Sabonio taiklumas siekė 64,8 proc. (pataikė 35 iš 54). Jo didžiausioju konkurentu tą savaitę buvo Miami "Heat" komandos centro puolėjas A. Mourning.

Lietuvos ledo ritulio rinktinės žaidėjai, laimėję pirmąją vietą pasaulio "D" klasės pirmenybėse, po finalinių rungtynių Elektrėnuose. Priekyje – Lietuvos valstybinė vėliava. V.Kapočiaus nuotrauka

CLEVELANDO ISTORINIO GAMTOS MUZIEJAUS JUBILIEJUS

Šiais metais Clevelando Istorinis Gamtos muziejus švenčia 75-ąsias savo veiklos metines. Tad šiais sukaktuviniais metais muziejus numatė daug parodų, paskaitų ir kitokių kultūrinių programų, į kurias kviečia apsilankyti clevelandiečius.

Dauguma programų numatytos gegužės – birželio mėnesiais. Tačiau kai kurios parodos tęsis net iki rugsėjo mėnesio.

Šiuo metu muziejuje rodomas natūralaus dydžio dinosauro kiaušinis, kurį čia išstatė muziejaus paleontologinis skyrius. Iki gegužės 31 d. muziejaus Corning galerijoj bus eksponuojami geriausi muziejaus kolekcijoje saugomi meno kūriniai. Iki rugpjūčio 31 d. veiks įdomi paroda, skirta muziejaus 75-mečio ir Clevelando miesto 200 metų jubiliejui. Vienas iš

įdomesnių reginių šioje parodoje bus 16 pėdų ilgio plėšri žuvis, kuri čia bus pavaizduota, galandanti savo dantis. Bus ir daugiau staigmenų.

Nuo gegužės 10-os iki rugsėjo 1-os veiks nepaprastai įdomi ir spalvinga jūros dugno nuotraukų paroda. Šalia jūros dugne esančios augmenijos galėsime grožėtis ir nuostabią gyvūniją.

Gegužės 10 d. 8 val. vakaro astronomijos prof. dr. R. White skaitys apie įvairių civilizacijų dangaus kūnų sampratą.

Gegužės 16 d. 7 val. vakaro D. Turgeon kalbės apie 1622 metais audroje paskendusį ispanų laivą, kuris buvo pakrautas auksu. 1985 metais dalis to aukso – 400 mln. dolerių vertės buvo specialios ekspedicijos iškelta.

Parinko Henrikas Stasas

LIETUVOS PREKYBININKAI AMERIKOS BALDŲ PARODOJE

Amerikos "baldų sostinė", High Point, North Carolinoje balandžio 18-24 dienomis vyko didžiausia pasaulyje baldų paroda. Joje dalyvavo tiek Amerikos, tiek ir kitų pasaulio šalių baldų gamintojai. Parodos plotas - 3.3 mln. kv. pėdų.

Šioje parodoje užsiregistravo viena Lietuvos prekybinė firma "Auster", turinti baldų saloną "Anūkėlis" Kaune. Netrukus ši firma atidarys baldų prekybos salonus Vilniuje ir Klaipėdoje. Firmos savininkai yra Rima ir Arvydas Kizeliai. Jie dalyvavo parodoje, turėdami vardinį užrašą LITHUANIA/BUYER. "Auster" firma pasirašė išskirtinius baldų importo į Baltijos valstybes tei-

sių susitarimus su stambiais Amerikos gamintojais: "Stanley", "Ashley", "Lazyboy" ir "Berkline". Po kelių mėnesių Lietuvoje jau bus galima įsigyti šių firmų pagamintus baldus. Tikimasi, kad kitais metais tokioje parodoje savo gaminius parodys ir Lietuvos baldų gamintojai.

Lietuvos prekybininkai Cleveland'e susitiko su švietimų gamyklos "Kichler" prezidentu Sam Minoff, susipažino su gamybos procesu. Jau trys metai, kai šios firmos gaminiai parduvinėjami Kaune.

Rimą ir Arvydą Kizelius Amerikoje globojo firma IB Communications.

Ingrida BUBLIENĖ

APDOVANOJIMAS "BANGAI"

Kovo 3 d. Maskvos Centrinuose kompozitorių namuose įvyko Tarptautinio liaudies instrumentais grojančių ansamblių ir folklorinių kolektyvų konkurso, skirto Maskvos 850-osioms metinėms, laureatų koncertas. Jo metu aukšto įvertinimo susilaukė ir lietuvių ansamblis "Banga" – jaunas liaudies dainų ir muzikos mėgėjų kolektyvas, dar nespėjęs ir savo antrojo gimtadienio atšvęsti.

Kai Organizacinio komiteto pirmininkas, Rusijos nusipelnęs artistas, Tarptautinių

konkursų laureatas Anatolijus Bieliajevas, įteikdamas apdovanojimus, spaudė dešines ansamblio vadovui Kazuii Merkeliui ir atlikėjui "sielai" Tamarai Lurytei, salė niūniavo lietuviškų dainų motyvus, ilgai plojo Maskvos tautiečių pasiuntiniams. Anatolijus Bieliajevas Organizacinio komiteto ir konkurso žiuri vardu palinkėjo kūrybinės brandos ir naujų susitikimų su liaudies muzikos gerbėjais.

J. DAINIS

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL
ATPIGINTI SKRYDŽIAI | LIETUVA

Viską sužinosite, paskambinę Ritai

Geriausios kainos skrendant su:

FINNAIR, SAS, LUFTHANSA, KLM, LOT

Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

CLEVELANDE ir apylinkėse

SKAITYKITE IR PLATINKITE "DIRVĄ"

CLEVELANDO PENSININKŲ ŽINIOS

Clevelando Pensininkų Klubas (PK) narių suėjimas – pietūs bus š.m. gegužės 9 d. Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Pradžią 2:00 v.p.p. laukiame visų narių ir svečių. Taip pat kviečiame naujus pensininkus ir pensininkes tapti pensininkų klubo nariais.

Šiame suėjime kalbės ponias Sue Wilson, AMERICAN PRIDE TOURS. Ponia S. Wilson kalbės tema: "Ar naudinga pensininkams keliauti?" Pagerbsime motinas bei močiutes. Kaip papras-

tai, turėsite progos dalyvauti loterijoje, kurios pelnas skiriamas Jėzuitų gimnazijai Lietuvoje paremti. Kiekvienas dalyvis turės galimybę laimėti "Door Prize".

Nario mokestis už 1996 metus priimamas kiekvienam klubo narių suėjime. Nario mokestis metams yra tik-tai \$5.00.

Gegužės mėnesį gimtadienius švenčia šie PK nariai: Jonas Adomonis, Aldona Aušrotienė, Agnė Balaišienė, Vincas Balanda, Nora Čecie-

nė, Vincas Čėčys, Bronė Ežerskienė, Eufrozina Gausienė, Laima Jucaitienė, Genovaitė Karsokienė, Aldona Miškinienė, Jadvyga Naujokaitienė, Albina Ožinskienė, Juozas Pivoriūnas, Onutė Rociūnienė, Frank Rozgaitis, Edvardas Stepas, Jonas Švarcas ir Vincas Taraška. Visiems linkime geros sveikatos.

Linkime pirmininkui Jurgiui Malskiui greitai pasveikti! Pensininkų gegužinė bus liepos 21 d. 1996m. Fantus malonėkite atnešti į gegužės mėnesio 9 d. suėjimą.

• GEGUŽĖS 27 d. – Memorial Day: apeigos, Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-as postas Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.
• BIRŽELIO 16 d. sekmadienį – Tragiškų birželio mėnesio įvykių minėjimas. Rengia Clevelando Baltų komitetas.
• LIEPOS 14 d. – Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžią 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.
• LIEPOS 21-mą dieną – Pensininkų GEGUŽINĖ!
• RUGPJŪČIO 4d. DIRVOS ir VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.
• RUGPJŪČIO 11 d. (sekmadienį), 12-tą val. p.p., LVS-gos "Ramovė" Clevelando skyrius ir LŠS-gos Išeivijoje "Žalgirio" šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland parke, 17815 Canterbury Rd.
• RUGPJŪČIO 17 d. 6:00 v.v. – Lietuvių Kultūrinių Dar-

želių vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH

• RUGSĖJO 15 d., Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos Balaišaitienės knygų pristatymas.

• RUGSĖJO 28 d., šeštadienį – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Clevelando Baltų komitetas.

• SPALIO 18, 19 ir 20 dienomis BALFO centro valdybos direktorių suvažiavimas įvyks Clevelande. Rengia Clevelando skyrius

• LAPKRIČIO 9 d. – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius, 7 v.v.

• LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis nuo 11:30 iki 3:30v.p.p.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

Štai tie, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis "Dirvai" auکوjo:

Valiukėnas E., Chicago	30.00
Clevelando "TAUPA"	25.00
Dovydaitis R., Dalton	20.00
Sonta J.Dr., Akron	20.00
Aukštuolis V., Munster	20.00
Memėnas V., Bloomfield H.	20.00
Tautvydas K., Lake Elmo	20.00
Kaulinis K., Philadelphia	15.00
Budrys J., Euclid	15.00
Friedrich A., Laguna N.	10.00
Kaminskas V., Corona Del M.	10.00
Paškus L.M. Canada	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

IRQ Computer Consultants

Orientuojamės į smulkų ir vidutinį verslą
Konsultuojame su kompiuteriais ir programine įranga susijusiais klausimais. Pateikiame kompiuterinę techniką pagal kliento poreikius ir pageidavimus.

Hardware • Software • Upgrades • DOS
Windows • Macintosh • OS/2 • Networks
Databases • Internet Setup • Web Pages
Linas Muliolis Gregory Higley
(216) 558-7919 (216) 982-2530

STRONGSVILLE TRAVEL

Tel. (216) 238-6878
1-800-525-8292
Fax (216) 826-1241

Aviabilietai į Lietuvą, Amerikos ir Europos šalis. Prieinamos kainos!

Bendradarbiaujame su visomis avialinijų kompanijomis. Bilietai pristatomi į namus.

Žvaigždutė Motiejūnienė (216) 289-0608
Bendrovės dalininkė - Gražina Kudukienė

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA
Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

DIRVA

A. † A.

IRENAI TAMARAI BUDRECKIENEI-ČEKAVIČIŲTEI

mirus, jos vyrą ALGIRDĄ, brolių EUGENIJŲ BARTKŲ su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir liūdime

Vincentina ir Jonas Jurkunai
Ramunė, Darius, Linas ir Gintautas Vitkai
Laima ir Algis Jurkunai

"Dirvos" 15-me numeryje išspausdintoje užuojautoje buvo neteisingai nurodyta mirusios pavardė. Artimųjų už šią klaidą atsiprašome.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.
Pinigai pervedami doleriais.
Sutvarkomi palikimai.
Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39, - iki \$98, -
Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street. Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas: (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiraukite dėl Amerikietiško maisto komplektų

"LIETUVOS KOVŲ IR KANČIŲ ISTORIJA"

Veikalas apima 626 puslapius, iš kurių 150 puslapių skirti priedams ir paaiškinimams, kurių buvo pasigesta pirmojoje laidoje. Bronius Nainys, PLB Valdybos pirmininkas rašo: "Sovietų imperija pavergė Lietuvą ir, pasitelkusi šlykščiausiai žmogų nuvertinančią bei niekinančią komunistinę ideologiją, penkiasdešimt metų brutaliausiai Lietuvą kankino. Buvo įprastas dalykas NKVD, MVD, KGB kratos, suėmimai, kalėjimai, kankinimų kameros, tariami teismai, konclageriai, sušaudymai, masiniai trėmimai į Sibirą mirčiai, dėl laisvės kovojančių tauriausių Lietuvos vaikų žudymas. [...] Todėl rašantiems apie šį šurpų laikotarpį, neiškreipiant autentiškos tikrovės ir nenusidedant istorijos dėsniams, reikia atsižvelgti į daug iškentėjusiųjų jausmus ir ypatingai atsargiai naudotis sovietiniais šaltiniais bei sugebėti juose atskirti tikrovę nuo melo" (mano pabraukta – J.Ž.).

Rinkinio pirmoji laida pasirodė 1994 m. kovo mėnesį. Tačiau stokodama reikiamų paaiškinimų, knyga visuomenėje sukėlė prieštaringų nuomonių ir iš apyvartos turėjo būti išimta. Jos platinimas nutrauktas.

Naujojo leidimo pratarimą parašė Antanas Tyla. Cituojame:

"Sovietinio genocido kaltininkai turbūt niekada nepagalvojo, kad visi jų nežmo-

giški, prieš Lietuvos valstybę ir lietuvių tautą nukreipti veiksmai taps vieši, visiems prieinami ir suprantami tiesiogine, o ne sovietine prasme, kad jie bus smerkiami. O galbūt ir suprato, kad reikės už tai atsakyti, ir visą savo nusikalstamą veiklą, tremiant okupuotos Lietuvos žmones į sovietinės ekonomikos nuskurdintus kraštus, apkašiojo lyg ir žmogiškais nurodymais dėl nelaimingų tremiamųjų "aprūpinimo" pienu, pinigais, medicinos personalu.

Atsižvelgiant į pirmąjį šio leidinio variantui pareikštas pastabas ir kritiką, ši knyga yra papildyta istoriko Eugenijaus Grunskio plačiu įvadu, kuriame paaiškinamas trėmimų iš Lietuvos organizavimas, vykdymas, mastas ir viso to santykis su skelbiamais dokumentais. Be to, pridėtas sovietinių okupantų vartotų terminų žodynėlis, tremtinių išleistų atsiminimų sąrašas, papildomai įdėta pirmajame variante nebuvusių dokumentų. "Tačiau ir šie papildymai toli gražu neatspindi visos trėmimų epochos tragiškumo, nes dokumentus rašė patys to nusikaltimo vykdytojai." (mano pabraukta – J.Ž.).

Eugenijus Grunskis nurodo: "Sovietų Sąjungoje propagandiniai sumetimais, prisidengiant tariamo socialistinio arba sovietinio humanizmo skraiste, dažnai buvo iškreipiama tikroji žodžių ir

terminų prasmė ir turinys.
IŠVADOS

Jeigu pradėdant darbą, būtų rimčiau žiūrėta ir atsargiau tokia jautri tema paliesta, nebūtų buvę prieita prie buvusių ginčų ir nesusipratimų. Tad ir mes, kurie pirmosios laidos trūkumus iškėlėme, prisidėjome prie to, kad buvo parengti papildymai ir išleista ši pataisyta laida.

Į akis krinta pora netinkamų ir nevartotinų žodžių, būtent: represavimas, represuotieji, represinės struktūros, "baudėjai". Tai yra sovietinio palikimo išsireiškimai, skirti pridengti ir legalizuoti jų nusikaltimus. **Represija** (lot.), – priespaudos, suvaržymo, užgniaužimo, bausmės priemonė (Tarptautinių žodžių ŽODYNAS, "SAKALAS", 1936 m.) Panaši reikšmė pateikiama ir kituose žodynuose. F. Dostojevskis yra parašęs pagarsėjusį romaną "Nusikaltimas ir bausmė". Iš tikrųjų, pirmiausiai turi būti nusikaltimas, o po to bausmė. Tad šį terminą tremtiniams prikeriant išeitų, kad tūkstančiai vaikų ir kūdikių buvo nusikaltėliai. O jei gu buvo "nusikaltėliai" – tai atsirado ir "baudėjai". Kol mūsų karta gyvuos, tai trėmimai liks negyjanti tautos žaizda. Tad ir habilituoti istorikai, šia tema rašydami, turėtų į žodynus pasižiūrėti, kad sąvokų nesumaišytų.

Juozas Žygas

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235th STREET DOUGLASTON, NEW YORK 11363

TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Pavasaris Lietuvoje

Skrydžių kainos iš New Yorko į Vilnių ir atgal:

Nuo balandžio 1 d. iki gegužės 15 d. \$600

Nuo gegužės 16 d. iki birželio 5 d. \$650

(plius mokesčiai)

Kainos sumažintos, skrendant ir iš kitų miestų.

Prašykite mūsų brošiūros apie keliones į Lietuvą, Latviją ir Estiją.

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.
Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS